PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 30 lir | Leto XVI. - Št. 109 (4572) | TRST, petek 6. maja 1960

Govor predsednika vlade SZ na zasedanju vrhovnega sovjeta

Hruščev ne želi navzočnosti Nixona na konferenci najvišjih v Parizu

Obtožbe proti Zahodu, da noče sporazumevanja - Sestreljeno ameriško letalo nad SZ - Napovedana denarna reforma, delna ukinitev davkov in skrajšanje delovnega urnika - Oster napad na Adenauerja

MOSKVA, 5. — Danes se je začelo v Moskvi peto zasedanje Vrhovnega sovjeta, na katerem je Hruščev v svojem triurnem govoru napovedal ukinitev davkov na plače delavcev in uradnikov in skrajšanje delovnega urnika. Dalje je napovedal denarno reformo, na podlagi katere bodo izdali nov rubelj, ki bo imel desetkratno vrednost od sedanjega.

V drugem delu svojega govora, ki je bil posvečen zunanji politiki, pa je Hruščev sporočil, da so 1. maja sestrelili nad sovjetskim ozemljem ameriško letalo, ki je kršilo sovjetski zračni prostor.

Kar se tiče konference najvišjih, pa je Hruščev poudaril, da bo treba najprej razpravljati o razorožitvi, zatem pa o sklenitvi mirovne pogodbe z Nemčijo in o berlinskem vprašanju. Izjavil je tudi, da bi on lahko odklonil nadaljnjo udeležbo na konferenci najvišjih, če bi na tej konferenci zastopal ZDA podpredsednik Nixon.

V zunanjepolitičnem delu svojega govora je N. Hruščev najprej govoril o bližnji konferenci najvišjih in je v zvezi z razorožitvijo izjavil: «Pripravljeni smo sporazumeti se z vsemi državami sveta za uničenje vseh sredstev za množično uničevanje, vštevši atomsko orožje in raketne izstrelke. Če se bodo na prihodnji konferenci najvišjih rešila glavna vprašanja razorožitve, mirovne pogodbe z Nemčijo in rešitve zahodnoberlinskega vprašanja, tedaj se bo vprašanje odnosov med Vzhodom in Zahodom, ki ga bo treba proučiti na konferenci, rešilo samo».

«Mi ne bomo vsilili komurkoli vojno. Življenje samo bo imelo nalogo dokazati, da je edina pot k sreči in osvoboditvi narodov izpod kapitalističnega jarma v komunizmu. Z znižanjem števila našega vojaštva nikakor ne zmanjšujemo naše vojaške moči. Ta se vsako leto, vsak mesec, vsak dan krepi. Naše ljudstvo ne bo pozabilo, za kakšno ceno smo mi in naši zavezniki zmagali. Nočemo, da bi se obnovile te strahote, in je vzrok, zaradi katerega hočemo rešitev nemškega vprašanja, zlasti pa berlinskega, in hočemo razen tega dosegli sporazum o razorožitvi».

Napadel je zatem politiko Zahodne Nemčije in Adenauerja. Poudaril je, da teži vsa Adenauerjeva politika po revanši in novi vojni. «Opozarjamo naše stare zaveznike, da s ponovnim oboroževanjem Zahodne Nemčije porivajo z lastnimi rokami v tretjo svetovno vojno. Z vsemi sredstvi skušamo skleniti nemško mirovno pogodbo in s tem očistiti mednarodno ozračje in zagotoviti stalen mir in miroljubno sožitje narodov».

V zvezi s konferenco najvišjih je izjavil: «Ne dvomim v željo predsednika Eisenhowerja za ohranitev miru. Toda kljub oblasti, s katero razpolaga, je treba domnevati, da nekateri ameriški krogi ovirajo njegovo akcijo. Zahodnoberlinski tisk je dvignil hrup v zvezi z omembo Berlina v mojem govoru v Bakuju. Zahodnonemška vlada skuša sedaj dobiti atomsko orožje za svoje oborožene sile; to vse, da doseže eliminacijo Vzhodne Nemčije, toda njeni poizkusi ne bodo uspeli. Adenauer pravi, da nasprotuje ... toda gre za prazne besede».

Glede vseh ovir, ki se postavljajo za sklenitev mirovne pogodbe, je Hruščev izjavil, da je zanje kriv Adenauer, in je s tem v zvezi omenil napovedovanja zahodnonemškega zunanjega ministra von Brentana, da konferenca najvišjih ne bo imela uspeha. Omenil je zatem dejstvo, da Eisenhower ne misli ostati na konferenci več kakor sedem dni in je pripomnil, da mora trajanje konference določati potreba, da se dosežejo rezultati. Obžaloval je, da se je Eisenhower odločil za nekaj takega, in je dodal: «Ne moremo se osvoboditi vtisa, da Nixona skrbi vse prej nego želja, da pride do sporazuma o nerešenih vprašanjih, o likvidaciji hladne vojne in o koncu oboroževalne tekme. Bojimo se, da, če bi dobil Nixon nalogo voditi ta pogajanja, bi lahko nastal tak položaj, kakršen bi bil, če bi ,zaupali kozi zelje'».

Dodal je, da bi on eventualno odklonil nadaljnjo udeležbo na konferenci najvišjih, če bi na njej zastopal ZDA Nixon.

Sestreljeno letalo

Izjavil je zatem, da razgovori v Ženevi o prenehanju atomskih poizkusov in pogajanja o razorožitvi «ne kažejo namena zahodnih držav, da pride do sporazuma o važnih mednarodnih vprašanjih. Razen tega smo nedavno imeli opravka z neposrednimi izzivanji. Tu je Hruščev sporočil, da je 1. maja zjutraj neko ameriško letalo prekršilo sovjetsko mejo in nadaljevalo pot nad sovjetskim ozemljem. Vlada je takoj dobila poročilo o tem in je sporočila: «Spričo dejstva, da tisti, ki vodi letalo, dobro ve, kaj lahko pričakuje, če prekrši tuje ozemlje, bo poizkušal nova izzivanja, če mu uspe zbežati. Zaradi tega je treba letalo sestreliti». Naloga je bila izvršena in letalo je bilo sestreljeno. Omenil je tudi, da je do «prvega pojava napadalne dejavnosti» ameriškega letalstva proti SZ prišlo 9. aprila, ko je neko ameriško letalo prišlo iz Afganistana ter letelo nad sovjetskim ozemljem in nadaljevalo pot v Turčijo.

V zvezi z metodami ameriškega strateškega letalstva je Hruščev izjavil, da SZ ne bo imela letal, ki bodo letela 24 ur na dan, toda ima na razpolago raketne izstrelke, ki so pripravljeni 24 ur na dan. Dodal je, da bi morale države, s katerih je prišlo do kršitve sovjetskega letalskega prostora, dobiti resno opozorilo in da bi bilo treba sprejeti ukrepe, da se o incidentu obvestijo Združeni narodi. Omenil je, da so sovjetski voditelji razpravljali, naj bi posvarili ZDA zaradi zadnjega izzivalnega dejanja, in je nadaljeval: «Rečeno je bilo, da smo se sporazumeli za sestanek z Eisenhowerjem na konferenci najvišjih in da je to napadalno dejanje slaba priprava za tak sestanek. Sklenili smo, da ne bomo poslali not ali spomenic, ker ne pomenijo nič. Želimo, da naši vojaki vedo, da ne smejo dovoliti nobenega vmešavanja na naše ozemlje. Čas je, da se Američani zavedajo, da se igrajo z ognjem in da bi lahko dobili povračilne udarce. Če mislite, da lahko sprejemate take ukrepe, čemu ne mislite, da lahko tudi mi sprejmemo take ukrepe, ko se pojavi nad našim ozemljem neko letalo in ogroža varnost naše države», je izjavil Hruščev in dodal, da če bi se neko sovjetsko letalo približalo ameriškemu ozemlju, bi to pomenilo začetek vojne.

«Združenim državam pravimo, je dejal Hruščev, da kljub tem dejanjem ne pozabljamo naših prijateljskih obiskov in naših razgovorov. Prepričani smo, da ameriško ljudstvo želi mir in da so samo nekateri militaristi odgovorni za te napade. Hočemo mir, toda nočemo ga zahtevati kot milost,» ter je dodal, da «ravnanje treh zahodnih držav, ki se bodo sestale z nami na najvišji stopnji, nam na žalost daje malo upanja, da njih vlade res želijo rešitev vprašanj». «Mi gremo na konferenco v Pariz z največjo dobro voljo, je nadaljeval Hruščev, in smo mnenja, da bi lahko dala pozitivne rezultate. Toda, kakor se pravi, «pomagaj si in bog ti bo pomagal.»

V zvezi z Berlinom je Hruščev tudi izjavil, da je zahodni Berlin sestavni del vzhodnonemškega ozemlja. Zaradi tega niso želje zahodnoberlinskega prebivalstva poglavitne važnosti, kakor se trdi na Zahodu. «Nenormalno je, da so tuje čete v prestolnici neke suverene države. Drugi evropski narodi so mnenja, da je položaj v zahodnem Berlinu poln velike nevarnosti. Zaradi tega ni likvidacija okupacije zahodnega Berlina samo legalno vprašanje. Upoštevati je treba tudi voljo ljudstva nemške demokratične republike in tistih narodov, ki se borijo za normalizacijo položaja v Evropi. Zahodne čete niso v Berlinu zaradi tega, ker naj bi njih navzočnost zahtevali zahodni Berlinčani. Edina rešitev je spremeniti zahodni Berlin v svobodno mesto.»

Denarna reforma

V prvem delu svojega govora je Hruščev govoril o notranjih vprašanjih. V zvezi z napovedjo denarne reforme je izjavil, da bodo v začetku leta 1961 izdali nov rubelj, katerega vrednost bo desetkrat večja od sedanjega. Ta reforma ne bo vplivala na cene, ker si bo prebivalstvo lahko preskrbelo z novim denarjem enako količino dobrin, kakršno si je lahko preskrbelo s starim rubljem. Reformo bodo izvedli v treh mesecih in ne bo vplivala na finančne odnose med SZ in tujimi državami.

Sporočil je dalje, da je ministrski svet pripravil predlog, naj v zaporednih fazah delno ali popolno ukinejo davke na plače delavcev in uradnikov. Ta ukrep se tiče 90,9 odst. sovjetskih delavcev. Letos bo ukinjen samski davek in leta 1962 bodo delavci, ki nimajo več ko 700 rubljev dohodka, oproščeni plačevanja davkov. V naslednjih letih, do leta 1965, se bo ukinitev davkov postopoma uveljavljala za kategorije delavcev z višjimi dohodki. 59.400.000 delavcev bo popolnoma oproščenih davka, več drugih milijonov pa bo delno oproščenih. Popolna ali delna oprostitev davka bo v glavnem pomenila zvišanje dohodkov. Samo neznaten del delavcev ne bo imel zvišanih mezd ali plač.

V teku leta 1966 se bodo dohodki delavcev in uradnikov zaradi ukinitve davkov zvišali za 74 milijard rubljev letno. Hkrati bodo sprejeti ukrepi za zvišanje najnižjih mezd.

Zemljiški davek pa bo začasno še v veljavi zaradi važne vloge, ki jo ima za okrepitev delovne discipline v kolhozih.

Hruščev je omenil, da bo po ukinitvi davkov imela država edine dohodke iz državnega gospodarstva. Zato so dali navodila «Gosplanu», naj pripravi načrt, ki določa zvišanje proizvodnje dobrin za tekočo potrošnjo, zlasti pa tkanin in obuvala, zato da se pet let po zaključku sedemletnega načrta prekosi ameriška proizvodnja na tem področju.

Hruščev je tudi sporočil, da se bo načrt zakona o ukinitvi davka na mezde in plače izvedel postopoma med 1. oktobrom 1960 in 1965. Pripomnil je, da so ti davki predstavljali do sedaj 7,4 odstotka proračunskih dohodkov.

Govoril je zatem o narodnem dohodku in je izjavil, da se je ta zvišal za 60 odstotkov na osebo v primerjavi z letom 1953 in za šestnajstkrat v primerjavi z letom 1913. Plače sovjetskih delavcev, bodisi delavcev v tovarnah kakor tudi uradnikov, so bile leta 1959 dvakrat tolikšne kakor leta 1940. Med leti 1953 in 1959 se je realni dohodek sovjetskih delavcev zvišal za 45 odstotkov, kmetov pa za 64 odstotkov. Za obrambo je bilo letos določenih 12,9 odstotka sovjetskega proračuna.

Govoril je zatem o skrčenju delovnega urnika in je izjavil, da je leta 1959 šestnajst milijonov sovjetskih delavcev uživalo ugodnost tega skrčenja. «Kmalu, je dodal, bomo imeli sedemurni delovni dan, v letu 1964 pa bo imela Sovjetska zveza najkrajši delovni dan na vsem svetu, t. j. šesturni in petурni delovni dan. To ne bo pomenilo nižjih plač, pač pa bo prišlo do povišanj, zlasti za delavce, ki imajo nižje plače. V letošnjem letu so se cene znižale, kar je skupno pomenilo za potrošnika prihranek 11 milijard rubljev.

Takoj po govoru Hruščeva je bilo zasedanje prekinjeno in popoldne so razpravljali o vprašanjih, ki so na dnevnem redu. Govorili so številni poslanci, ki so vsi podprli predlog za ukinitev osebnih davkov in o denarni reformi. Vsi so tudi obsojali ameriška izzivanja. Jutri se bo nadaljevala debata o poročilu Hruščeva za ukinitev davkov.

Poslanska zbornica nadaljuje danes s svojim delom

Predsednik zbornice Leone zavrnil ugovore proti Tambronijevi vladi

PSDI ne vzame na znanje vladnih sporočil - Vladne težave v parlamentarnih komisijah: v šestih je v manjšini, v dveh pa je ravnotežje med vlado in opozicijo

(Od našega dopisnika)

RIM, 5. — Danes ob 17. uri se je začelo zasedanje poslanske zbornice. Še pred tem so se sestale skupine poslancev raznih strank, da bi se dogovorili glede stališča, ki ga bodo v zbornici zagovarjale v zvezi s prednodnim vprašanjem, ki izpodbija, da bi zaradi sprememb, ki so nastale v Tambronijevi vladi, ta vlada bila ista kot ona, ki je 4. aprila dobila zaupnico v poslanski zbornici.

Na začetku zasedanja je predsednik Leone napovedal da bodo garibaldinsko «Ekspedicijo tisočih» proslavili ob drugi priliki, nato pa je prečital tri sporočila vlade: ostavko, zamenjavo treh ministrov in poziv predsednika republike, da se predstavi senatu.

V zvezi s temi sporočili vlade, je prosil za besedo Saragat, ki je takoj poudaril, da sedanja Tambronijeva vlada še ni dobila zaupnice v poslanski zbornici in zahteval takojšnjo diskusijo o zaupnici, kakor zahteva čl. 94 ustave. V nadaljevanju je Saragat poudaril, da je Tambroni tolmačil na neobičajen način mandat predsednika republike, ko je pred zbornico izjavil, da njegova vlada nima nobene časovne omejitve, kar je bilo v nasprotju z mandatom, kjer je bilo točno rečeno, da gre za rešitev najbolj prerečih vprašanj državne uprave in mednarodnih obveznosti. Spričo tega poslanci PSDI smatrajo, da vlada, ki se je predstavila senatu in je tam dobila zaupnico, ni istovetna z vlado, ki je dobila svoj čas zaupnico v poslanski zbornici. Pri tem se je Saragat skliceval tudi na mnenje poslanca KD Codacci-Pisanellija, ki je po ostavki treh ministrov dejal, da je sedanja vlada drugačna od prejšnje, in na sklep vodstva KD z dne 28. aprila, na podlagi katerega se sedanja vlada smatra za drugačno od prve, kajti prvo je KD zavrgla, drugo pa podprla. Na zaključku je Saragat dejal, da se diskusija ne more zaključiti drugače kot z glasovanjem o zaupnici. Po mnenju Saragata bi morala KD sama predlagati glasovanje o zaupnici, ker po njegovem mnenju sedanja Tambronijeva vlada nima značaja ustavne vlade.

Predsednik Leone je izjavil, da je vprašanje ponovne diskusije o zaupnici nesprejemljivo in na svojo odgovornost izjavil, da je nesprejemljivo tudi z ustavnega gledišča. V odgovor na Saragatova izvajanja in argumentacijo je Leone zanikal, da sedanja vlada ne bi bila ista kot ona, ki je že prejela zaupnico in da tudi spremembe v vladi ne morejo bistveno vplivati na njen značaj, ker je predsednik vlade tisti, ki jamči za nadaljevanje določene vladne politike. Dopustil je, da poslanska zbornica more, če je tak njen namen, načeti diskusijo o sporočilih vlade, da pa to ne more privesti do glasovanja o zaupnici, če poslanska zbornica ne predloži resolucije o nezaupnici, ali pa če vlada sama ne zahteva, da se glasuje o zaupnici.

Nato je zaprosil za besedo Covelli (PDI) in dejal, da gre pri tem po njegovem mnenju za vprašanje, ki zadeva poslovnik in da bi ga bilo treba rešiti striktno po pravilniku, kajti sicer bi bilo treba odložiti zasedanje zbornice, da bi se mogle skupine poslancev posvetovati glede zadržanja. Covelli je dodal, da ima vtis, da imamo pred seboj vlado, ki jo zbornica še ni potrdila in bi jo morala potrditi.

V imenu poslancev MSI je spregovoril Roberti, ki je dejal, da bi po odločitvi predsednika republike, bila vsakršna diskusija o tem brez učinka. Pri vprašanju, ki ga je postavil Saragat, ne gre po mnenju republikanca La Malfe za formalno, temveč za bistveno vprašanje, kajti izjave, ki jih je predsednik vlade podal v senatu, so poslanski zbornici neznane. V primeru, da se sprejme sklep predsednika Leoneja, bi se poslanska zbornica znašla v skrajno resnem položaju — je zaključil La Malfa.

Socialistični poslanec Luzzatto je pripomnil, da proti Tambronijevi vladi ni moč predložiti resolucije o nezaupnici, ker gre za vlado, ki dejansko še ni dobila zaupnice v obeh vejah parlamenta. Tudi on je poudaril, da poslanska zbornica uradno ne ve za izjave, ki jih Tambroni podal v senatu. Zaključil je s pripombo, da je ostavka treh ministrov politično pomembna, kakor imajo tudi svoj pomen sklepi vodstva in parlamentarnih skupin KD, ki so bili za ostavko Tambronijeve vlade, in da je zaradi tega potrebno, da se tudi poslanska zbornica izjasni glede istih izjav vlade, o katerih se je glasovalo v senatu.

Tudi komunistični poslanec se je pridružil stališču ostalih govornikov levice in zaključil, da se po njegovem mnenju vlada skuša ogniti ustavni obveznosti glede zaupnice.

Malagodi je izrazil svojo globoko zaskrbljenost zaradi načina, kako se vrši ta diskusija, kajti po odločitvi predsednika zbornice ni ostalo nič drugega kot da se ji uklonimo ali pa da jo osporavamo; zaključil je s predlogom, da naj bi predsednik Leone umaknil svoj sklep in dopustil, da bi o tem odločila zbornica.

Neodvisni monarhist Degli Occhi je dejal, da je sedanja diskusija brezpredmetna, ker se je Gronchi držal predpisov ustave, Tambroni pa večkrat poudaril upravni značaj svoje vlade.

Nato je imel besedo poslanec KD Resta, ki se je zlasti zadržal na dveh ugovorih: spremembe v vladi in «namišljene» programske omejitve Tambronijeve vlade. Resta je dejal, da v Tambronijevih izjavah v senatu, ni nič novega, glede sprememb v vladi, pa da opozicija pozablja, da gre za enobarvno vlado, ki jo sestavlja izključno KD, in da na podlagi čl. 95 ustave pooseblja le predsednik vlade splošno usmerjenost vladne politike. Dodal je še, da Gronchi ni dal Tambroniju novega mandata, ampak je le potrdil prejšnji mandat.

Na koncu je spregovoril še komunistični poslanec Giancarlo Pajetta, ki je dejal, da se njegova skupina ne strinja s stališčem predsednika poslanske zbornice, pri tem pa pripomnil, da pri tej dikusiji ni šlo za debato med predsednikom zbornice in opozicijo, ampak za debato med opozicijo in KD, ki je edina odgovorna za položaj, ki je nastal v parlamentu in deželi, ker se je udala pritisku desničarskih skupin.

V odgovoru poslancem je Leone vztrajal pri svojem stališču in dodal, da Tambronijeva vlada ni bila v ostavki, ker ostavke predsednik republike, ni sprejel, ampak jo je kasneje zavrnil in pozval Tambronija, da zaključi parlamentarno pot in se predstavi še senatu.

Nato je zbornica prešla na interpelacije, ki so na dnevnem redu, nakar je bilo zasedanje preloženo na jutrišnji dan ob 11., ko bodo nadaljevali z interpelacijami.

Po zasedanju je Saragat dal novinarjem naslednjo izjavo: «Predsednik zbornice je prevzel nase odgovornost glede odločitve o ustavnosti vlade. Kar zadeva našo stranko, mi ne vzamemo na znanje vladnih sporočil, ki jih je predsednik zbornice prečital na začetku zasedanja».

Prvo oviro je Tambronijeva vlada torej premostila, vendar pa bodo glavne težave nastale, šele takrat ko bo šlo za debato o proračunih posameznih ministrstev. Poročilo o teh proračunih morajo pripraviti parlamentarne komisije, ki jih je 15. Toda vlada ima večino samo v sedmih komisijah, v šestih je v manjšini, v ostalih dveh pa je popolno ravnotežje med vlado in opozicijo. Tako je n. pr. v komisiji za državni proračun (in minister za državni proračun je Tambroni sam) odnos skrajno porazen za vlado: 14:17. Očitno je, da bo morala vlada poiskati podporo pri desničarskih strankah PLI in PDI, kajti iskati podpore pri ostalih opozicijskih strankah bi bilo povsem zaman. Na kakšne protiusluge bo za to morala pristati KD?

A. P.

Prav ob prihodu tajnika NATO Spaaka

Več tisoč demonstrantov v Ankari je blokiralo Menderesa na ulici

Iz obleganja ga je rešila policija - Demonstracije tudi v Smirni Vrhovni poveljnik kopenskih sil predčasno upokojen - Dvoumen razglas vojski - Ofenziva opozicije proti Menderesu

ANKARA, 5. — Nocoj je v Ankari skupina več tisoč študentov, ki so demonstrirali proti vladi, blokirala na ulici predsednika vlade Menderesa in dva ministra. Množica je obkolila tri ministre v avtomobilu in začela kričati proti njim ter groziti Menderesu s pestmi.

Demonstracije so bile, prav ko je v Ankaro prišel tajnik NATO Spaak. Razen študentov so pri demonstracijah sodelovali tudi drugi prebivalci. Policija je kmalu prihitela na pomoč ministrom in demonstrante razgnala. Okoli petdeset študentov so aretirali. Do incidenta je prišlo, ko so pristaši opozicije skušali razbiti demonstracijo pristašev vlade.

Demonstracije so se začele pozno popoldne na glavni ankarski ulici. Študentom so se pridružili tudi drugi prebivalci. Vzklikali so «Svoboda» pred spomenikom Ataturka. Prišla je policija skupno z vojsko in gasilci. Zvečer so demonstracije še trajale in policija je zaman skušala demonstrante razgnati.

Tudi v Smirni je okoli pet tisoč ljudi demonstriralo in zahtevalo odstop Menderesa. Vzklikali so voditelju opozicije Inonu. Demonstranti so skušali priti pred vladno palačo a jih je policija razgnala. Pri tem so bili trije študenti ranjeni, 13 demonstrantov pa so aretirali.

Medtem javljajo, da so dva meseca pred časom upokojili vrhovnega poveljnika turških kopenskih sil generala Kemala Gursoya. Ko je zapustil svoje mesto, je general izdal vojski proglas, v katerem poziva vojsko, «naj se izogiba škodljivim učinkom sedanje politike sovraštva v državi». Te besede se lahko tolmačijo kot obsodba vladne politike ali pa kot obsodba opozicijske politike. Na vsak način bi upokojitev generala Gursova lahko pomenila, da vojska ni brezbrižna za sedanje dogodke.

Zvedelo se je tudi, da voditelj opozicije Ismet Inonu ne bo mogel imeti jutri v Ankari napovedane tiskovne konference zaradi obsednega stanja.

Opozicijske stranke so včeraj začele novo ofenzivo proti Menderesu. 18. poslancev ljudske republikanske stranke, ki je glavna opozicijska stranka, je podpisalo resolucijo, ki zahteva preiskavo proti predsedniku vlade. Parlamentarna skupina te stranke pa je poslala brzojavko Menderesu, katerega obtožuje, da je kriv za sedanji notranji položaj.

Poslanska zbornica je zavrnila resolucijo kmečke republikanske stranke, ki je tudi v opoziciji in ki je zahtevala preiskavo proti komisiji, ki raziskuje delovanje opozicijskih strank.

V Carigradu so prepovedali za deset dni izhajanje dnevnika «Yeni Yabah», ker je objavil fotografijo o demonstracijah... v Seulu na Južni Koreji.

—«»—

Nove obtožbe alžirske vlade proti ZDA

TUNIS, 5. — Ministrstvo za informacije alžirske vlade je objavilo izjavo, v kateri pravi, da so ameriške tovarne izročile francoskemu ekspedicijskemu zboru novo količino helikopterjev. Razen tega so ZDA izročile prvo pošiljko bombnikov vrste «Skyraider» v zameno za letala «B-26». Nekatera letala «T-6-A», ki so bila nedavno izročena, so stopila v akcijo. Nekateri ameriški tehniki so sedaj v Alžiriji. Njih naloga je skrbeti za delovanje letal in jih popravljati.

Poročilo pravi dalje, da se ta pomoč iz ZDA v materialu, orožju, strelivu in denarju pošilja bodisi s pomočjo NATO ali pa neposredno. «To spodbuja francoske kolonialne sile k nadaljevanju njihovega zločinskega napada proti alžirskemu ljudstvu in pri poizkusih, da se teritorialno razširi spopad v Severni Afriki.»

«Vse alžirsko ljudstvo, zaključuje izjava, kakor tudi narodi Afrike in Azije, so prisiljeni ugotoviti novo udeležbo ZDA ob strani Francije v vojni v Alžiriji.»

—«»—

Dickman o obisku v Jugoslaviji

BEOGRAD, 5. — Predsednik vzhodnonemškega parlamenta Dickman je sinoči na sprejemu, ki ga je priredila vzhodnonemški parlamentarni delegaciji vzhodnonemška poslanica v Beogradu Eleonora Steiner, ocenil bivanje vzhodnonemške delegacije v Jugoslaviji kot bogato doživetje, a osebne stike z jugoslovanskimi delavci, kmeti in političnimi in državnimi voditelji, posebno s predsednikom Titom, «ki se povsod s spoštovanjem spominja», kot najdragocenejše. Dickman je ugotovil, da Jugoslavija in Vzhodna Nemčija nista nikdar skrivali, da nimata enakih pogledov o vseh vprašanjih, a da je najvažnejše to, v čemer obe državi soglašata.

Predsednik zvezne skupščine Jugoslavije Peter Stambolić je v odgovoru na zdravico izjavil, da je preteklo le malo let od fašistične okupacije, ki je prizadejala toliko gorja. Toda dejstvo, da so jugoslovanski narodi toplo sprejeli nemško delegacijo, dokazuje, da znajo ločiti nemški fašizem od življenjskih vprašanj nemškega ljudstva. Stambolić je izrazil zadovoljstvo nad mnenjem Dickmana, da «so mnogo bolj pomembne stvari, v katerih soglašamo, od stvari, v katerih ne soglašamo». «Mi se borimo za mir in socializem. Pota in ideološke razlike, so pri tem majhnega pomena», je izjavil Stambolić.

—«»—

Jože Smolè novi glavni urednik «Borbe»

BEOGRAD, 5. — S sklepom izvršnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije je bil za glavnega in odgovornega urednika «Borbe» postavljen Jože Smole, dosedanji urednik zunanjepolitične rubrike «Borbe». Dosedanji glavni in odgovorni urednik «Borbe» Miroslav Vitorović, je odšel na novo službeno mesto.

—«»—

Zavrnjena resolucija SFIO

PARIZ, 5. — Francoska narodna skupščina je danes popoldne zavrnila resolucijo proti vladi, ki so jo predložili socialisti in radikali. Za resolucijo je glasovalo 122 poslancev. Za večino pa je potrebno 277 glasov.

—«»—

15-letnica prve slovenske vlade

AJDOVŠČINA, 5. — V Ajdovščini so danes proslavili 15. obletnico ustanovitve prve slovenske vlade. Ob tej priložnosti je bila slovesna seja občinskega ljudskega odbora Ajdovščine, ki je proslavila 5. maj kot svoj občinski praznik. Na spomenik padlim žrtvam v narodnoosvobodilni borbi so bili položeni venci.

«Deveti krog» na festivalu v Cannesu

CANNES, 5. — *Danes, prvi dan pravega festivala v Cannesu, sta bila na sporedu dva filma: mehikanski «Mladenič» režiserja Luisa Bunuela (igrata Zachary Scott in Bernie Hamilton) ter jugoslovanski «Deveti krog» režiserja Štigliča. Jugoslovanski film ima za vsebino napore neke hrvaške družine, da bi med nemško okupacijo rešila neko židovsko deklico. V njem nastopa kot glavna igralka komaj 16-letna Dušica Žegarac in je seveda to njen prvi nastop v filmu.*

Nadalje sta bila danes na sporedu dva kratkometražna filma. Prvi je bil «Winter Quarters» (Velika Britanija), drugi pa «Vzhod-Zahod», ki ga je oskrbel UNESCO.

Festival ima tudi svoj reklamistični del in semkaj je spadala zamisel, da bi se pred festivalsko palačo s helikopterjem pripeljali Micheline Presle in Annette Vadim. Toda v zadnjem trenutku so posegle vmes občinske oblasti in stvar prepovedale. (Filmi na programu ne bodo, seveda, zaradi tega nič slabši in tudi ne nič boljši.)

Eisenhower odredil preiskavo o sestreljenem letalu

V pristojnih krogih pravijo, da je letalo vršilo meteorološko službo in da je le slučajno preletelo mejo

WASHINGTON, 5. — Bela hiša javlja, daj je predsednik Eisenhower odredil natančno preiskavo o ameriškem letalu, glede katerega je Hruščev sporočil, da je bilo sestreljeno na sovjetskem ozemlju. Ameriški državni departma pa je objavil izjavo, v kateri je rečeno:

«NASA je obvestila ameriški državni departma, da, kakor sporočeno 3. maja, se od 1. maja pogreša neoboroženo letalo «U-2» za meteorološka raziskovanja z oporiščem v Adani v Turčiji. Vodil ga je civilist. Med nekim poletom je pilot sporočil, da ima težave z aparatom za kisik. V tistem trenutku je bilo letalo nad goratim področjem okoli jezera Van v Vzhodni Turčiji nedaleč od sovjetske Armenije. Povsem mogoče je, da je letalo zaradi slabega delovanja aparata za kisik, zaradi česar se je pilot morda onesvestil, še dalje letelo s pomočjo avtomatske naprave in da je slučajno prekršilo sovjetski zračni prostor.»

Na razna vprašanja je predstavnik državnega departmaja izjavil, da v Washingtonu niso dobili nobene sovjetske protestne note. Izjavil je dalje, da je ameriška vlada uvedla preiskavo, da dobi iz Moskve podrobnosti s tem v zvezi. V ta namen so dali podrobna navodila ameriškemu poslaniku v Moskvi. V Washingtonu želijo predvsem vedeti za usodo pilota.

Pentagon pa je sporočil naslednje podatke v zvezi z letalom: V letalu je bil en sam pilot. Letalo lahko leti zelo visoko in lahko doseže višino 16.500 metrov. 1. maja ga je vodil pilot - kolavdator družbe «Lochkeed», ki je letalo zgradila. Pilot je vršil «metereološko službo».

Predstavnik NASA Walter Bonney je na tiskovni konferenci povedal, da je bilo letalo opremljeno tudi s fotografskimi aparati za slikanje oblakov. Ni pa imelo aparatov za zbiranje vzorcev radioaktivnega zraku.

Medtem ko je Eisenhower odredil preiskavo, je senator Styles Bridges danes celo predlagal, naj predsednik ne gre na konferenco najvišjih. Senator Mansfield pa je sicer izjavil, da prihaja «izzivanje s sovjetske strani», vendar pa je dodal, da se je treba vprašati. «kako more neki ameriški organizem, ne da bi obvestil odgovorne politike, sprejeti pobudo za znanstvena raziskovanja ob nevarni meji in spravljati tako v nevarnost politiko predsednika».

Senator Johnson pa trdi, da hoče Hruščev izkoriščati incident «za pritisk na prihodnji konferenci najvišjih».

—«»—

Nove demonstracije v Kongu

STANLEYVILLE, 5. — Belgijska agencija javlja, da je včeraj ponoči na stotine domačinov napadlo neko policijsko postajo v Mangobu, in so jo razdejali. Policija je na demonstrante metala solzilne bombe. Drugih podatkov pa agencija ni javila.

Danes so uradno sporočili, da bodo razglasili obsedno stanje, če incidenti ne bodo prenehali. V poročilu je dalje rečeno, da se v ozračju nemirov ne more sestaviti nova vlada Konga.

—«»—

LONDON, 5. — Angleški minister za kolonije Mac Cleod je sporočil, da je Velika Britanija pripravljena priznati britanski Somaliji neodvisnost od 1. julija dalje.

Zahodni komentarji moskovskih sprememb

V Washingtonu so mnenja, da spremembe niso v zvezi s sovjetsko zunanjo politiko

MOSKVA, 5. — Spremembe v vodilnih vrstah Sovjetske zveze se tolmačijo v zahodnih novinarskih krogih kot najvažnejše in najgloblje od leta 1957, ko so bili Malenkov, Molotov, Kaganovič, Šepilov in pozneje Bulganin izključeni iz vodstva kot «protipartijska skupina». V prvi vrsti se poudarja važnost imenovanja Kozlova za tajnika CK KP Sovjetske zveze. Kozlova označujejo za najtesnejšega sodelavca Nikite Hruščeva. Kot drugo najvažnejšo spremembo omenjajo komentatorji imenovanje Kosigina za prvega podpredsednika vlade t.j. na položaj Kozlova. Kosigin, ki je bil doslej kandidat za člana prezidija CK KP, je postal sedaj pravi član tega prezidija, kar je vsekakor zelo pomembno, čeprav odslej ne bo več predsednik sedemletnega gospodarskega načrta. Kljub temu pa bo imel verjetno nekako vrhovno nadzorstvo nad tem načrtom. Hruščev je torej v bistvu zagotovil za svoja najtesnejša sodelavca ključne položaje v vladi in v partiji. Na svojem mestu so v prezidiju CK KP ostali poleg Hruščeva še: Brežnjev, Vorošilov, Muhtidinov, Kozlov, Kuusinen, Ignjatov, Mikojan, Suslov, Furceva in Švernik.

Iz tajništva prezidija KP je izpadlo pet članov, za katere ni bila označena zamenjava: Aristov, Pospelov, Furceva, Ignjatov in Kiričenko. Na svojih dosedanjih položajih pa ostanejo: prvi tajnik Hruščev in tajniki Kuusinen, Brežnjev, Suslov, Muhtidinov.

Kar se tiče sprememb v vladi se poudarja v prvi vrsti ime Nikolaja Ignjatova, člana prezidija in podpredsednika vlade. Ignjatov je doslej vršil svoje funkcije izključno v okviru partije. Glede Furceve, ki je postala prosvetni minister, pa se pripominja, da je že doslej imela opravka s kulturnimi vprašanji v partijskem vodstvu. Predsednik sedemletnega gospodarskega plana je namesto Kosigina postal Vladimir Novikov, ki bo hkrati tudi podpredsednik vlade. Trdi se, da je Novikov strokovnjak «srednje generacije».

Zanimivo je, da v Washingtonu ocenjujejo moskovske spremembe kot «logične» in ugotavljajo, da je do teh sprememb prišlo prav sedaj, 11 dni pred sestankom najvišjih, ki bo 16. maja v Parizu. Toda hkrati se pripominja, da te spremembe nimajo nobene zveze s sovjetsko zunanjo politiko in tudi niso odraz kake notranje borbe za kulisami med funkcionarji, ki zagovarjajo bolj «trdo» politiko do Zahoda in tistimi, ki zagovarjajo zmanjšanje mednarodne napetosti.

V vladnih krogih ZDA so mnenja — kot poroča agencija UPI — da pomenijo moskovske spremembe nadaljnji napor Hruščeva, da bi «okrepil svoje nadzorstvo nad vlado ter oživil življenje partije». Glede Kozlova vladni krogi menijo, da pomeni njegovo imenovanje za tajnika CK KP «nadaljnji korak v izvedbi namena, da se Kozlov pripravi za morebitni prevzem funkcije Hruščeva, ko ne bo več predsednik vlade». Vendar pa se s tako razlago ne strinjajo vsi zahodni krogi. Nekateri so celo mnenja, da nova funkcija Kozlova ne predstavlja napredovanja, temveč prvi korak k odstranitvi iz političnega življenja. Glede odstranitve Mihajlova iz vlade, je splošno mnenje, da gre očitno za «kazenski ukrep», ker je bil dosedanji prosvetni minister že večkrat ponovno kritiziran.

Iz Pariza poročajo, da «strokovnjaki za sovjetsko vprašanje», menijo, da bo odslej Kozlov tisti, ki bo vodil partijski aparat v Sovjetski zvezi, Hruščev pa se bo moral posvetiti izključno vodstvu zunanje politike. Na splošno so v Parizu mnenja, da so spremembe «bolj tehničnega kot političnega značaja» in da sledijo spremembam, do katerih je prišlo pred kratkim v vodilnih vrstah sovjetske armade.

—«»—

Novosadski mednarodni kmetijski velesejem

NOVI SAD, 5. — Na letošnjem mednarodnem kmetijskem sejmu v Novem Sadu sodeluje 2400 domačih in 456 inozemskih razstavljavcev iz 21 držav. Inozemski razstavljalci iz Avstrije, Belgije, Čila, Češkoslovaške, Danske, Vzhodne Nemčije, Velike Britanije, Finske, Francije, Holandske, Italije, Izraela, Madžarske, Poljske, Romunije, Sovjetske zveze, Zahodne Nemčije, Švedske, Švice, ZDA in Bolgarije razstavljajo v glavnem kmetijske stroje. Velika izbira kmetijskih strojev kaže, da inozemska podjetja računajo, da bodo za svoje izdelke našla kupce ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi v državah Bližnjega vzhoda.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 14,1 najnižja 12,2, ob 19. uri 12,2, zračni tlak 1015 stanovitno, veter severovzhodnik 50 km, posamezni sunki 80 km, vlaga 64-odstotna, nebo oblačno, morje razburkano, temper. morja 11,5.

Tržaški dnevnik

Danes, PETEK, 6. maja JANEZ
Sonce vzide ob 4.46 in zatone ob 19.18. Dolžina dneva 14.32. Luna vzide ob 13.48 in zatone ob 2.18.
Jutri, SOBOTA, 7. maja STANKO

Zborovanje Odbora za zaščito tržaškega gospodarstva

Obširna razprava o rotacijskem skladu obrtništvu, mali in srednji industriji

Mehanizem za izdajanje kreditov obrtnikom je zelo počasen, birokratsko zapleten in neučinkovit - Težave pri natečajih za državna naročila

Včeraj je bilo javno zborovanje Odbora za zaščito tržaškega gospodarstva, na katerem so nadaljevali z razpravo o rotacijskem skladu in pričeli proučevati položaj obrtništva, male in srednje industrije.

Uvodoma je Ulessi ostro polemiziral s stališčem tajnika Delavske zbornice, ki je pisal v nekem listu o delovanju rotacijskega sklada in skušal to delovanje zagovarjati. Nato je isti govornik podčrtal, da še vedno manjka koordinacija odnosno točen načrt in da imamo še vedno opravka z zasilnimi sporadičnimi ukrepi.

Nato je govoril Radich, ki je navedel, da se čujejo vesti, da nameravajo izdati iz rotacijskega sklada nadaljnje obsežno posojilo nekemu papirniškemu podjetju, ki je že preje prejelo zelo visoko posojilo, pa čeprav kaže, da se s tem obsežnim posojilom ni nič znižala brezposelnost. Govornik je podčrtal, da bi bilo treba proučiti vrstni red prošenj in ugotoviti, če se izdaja tega posojila izplača. Ni namreč dvoma, da bodo na tak način obsežna sredstva imobilizirana in jih ne bo mogoče izkoristiti za druge pobude. Po njegovem mnenju prihaja do podobnih stališč predvsem zaradi nedemokratičnega ustroja predstavništev in je v tej zvezi Radich navedel, da je tako v odboru rotacijskega sklada kot v izvršnem odboru trgovinske zbornice zastopana samo ena sindikalna organizacija.

V drugem delu zborovanja so pričeli razpravljati o vprašanjih obrtništva, male in srednje industrije in je v tej zvezi svetovalec Tonel prečital obsežnejše poročilo o položaju obrtništva in male industrije v Italiji. Tako je navedel, da je v Italiji okoli 800 tisoč obrtnikov, ki mnogokrat nadomestujejo veliko industrijo, toda so pogosto tudi podrejeni veliki industriji in od nje odvisni. Monopoli imajo odločilni vpliv tudi na mala podjetja in diktirajo cene surovin, pri čemer je treba ponovno ugotoviti, da so mala podjetja oškodovana, saj morajo obratovati v mnogo slabših pogojih glede cen za pogonski material, kreditov itd.

V takem položaju se morajo obrtniki odločiti in poiskati zaveznike, pri onih krogih, ki imajo sorodne interese in je treba iskati rešitev v avtonomiji in samoodločanju kategorije ter v splošnem demokratičnem razvoju.

Soroden je tudi položaj male industrije, ki praktično ni imela nikoli avtonomnega predstavništva ter je združena s confindustrijo ter ji služi za pokrivanje interesov velikega kapitala.

Zelo zanimiva in živahna so bila izvajanja Gruber-Bencove, ki je navedla iz lastnih izkušenj nekaj zanimivih na splošno veljavnih primerov. Tako je zlasti ocenila sedaj veljavni kreditni sistem in dejala, da obrtniki v praksi zelo težko izkoristijo cenene po zakonu predvidene kredite in da se morajo zatekati po «drag denar», ker so uradni mehanizmi za izdajanje kreditov zelo počasni, birokratsko zapleteni in neučinkoviti. Glede zakona, ki določa, da se dodeli eno petino državnih naročil tržaškim obrtniškim in drugim podjetjem, pa je dejala, da se žal v praksi zakon ne more izvajati in da do sedaj menda še nobeno tržaško podjetje ni dobilo naročila, ker ni zmagalo na javnih natečajih. To naj bi bila posledica drugačne miselnosti, ker tržaški obrtniki in mali industrijci še vedno hočejo izročiti soliden izdelek, kar pa ni nikakor primer pri državnih naročilih v drugih italijanskih pokrajinah, da ne govorimo na Jugu.

O posebnih vprašanjih tapetnikov je nato govoril Pahor, ki je navedel, da je v Trstu 30-35 trgovin s stanovanjsko opremo, v katerih pa ni nobenega izdelka tržaških obrtnikov. Ferjančič pa je dopolnil ta izvajanja, češ da vlada v obrtništvu in v drugih sorodnih dejavnostih pravi kaos, ker se lahko s tem ukvarja kdor koli in to brez vsake strokovne vzgoje ali kvalifikacije.

Ob zaključku so sklenili, da bo odbor pripravil s sodelovanjem strokovnjakov osnutke stališč glede posameznih obravnavanih vprašanj in da bo te osnutke predložil v diskusijo na prihodnjih javnih zasedanjih.

—«»—

Brzojavke županu Franzilu

Župan Franzil je prejel predvčerajšnjim dve brzojavki iz Bejruta. Eno teh brzojavk mu je poslal občinski predsednik tega mesta, a drugo prefekt. Obe libanonski osebnosti se v brzojavkah zahvaljujejo županu Franzilu za njegove sožalne poslanice ob priliki zadnjih krvavih dogodkov v Bejrutu.

—«»—

O Na poti proti domu se je sinoči ponesrečil z vespo 32 let stari Lucijan Čok iz Lonjerske ceste 211. Ob 19.45 so ga zaradi ran na glavi sprejeli na opazovalni oddelek, in sicer s prognozo okrevanja v enem tednu.

Včeraj zjutraj je skozi naše mesto potoval predsednik ljudske skupščine LRS Miha Marinko, ki bo obiskal nekatera mesta v Severni Italiji. Na obmejnem bloku Fernetiči je visokega gosta sprejel generalni konzul FLRJ v Trstu dr. Žiga Vodušek in se z njim odpeljal v Trst. Predsednik ljudske skupščine Slovenije se bo najprej ustavil v Milanu, kjer bo gost milanskega župana dr. Ferrarija. Na sliki vidimo predsednika Marinka in gen. konzula Voduška na obmejnem bloku Fernetiči.

Koncert Tržaškega filharmoničnega orkestra

Dirigent Mario Rossi in pianist Perticaroli

Občinstvo je toplo pozdravilo tudi navzočega avtorja Jachina

Koncertna sezona Tržaškega filharmoničnega orkestra v gledališču «Verdi» gre h kraju. Včeraj zvečer je bil predzadnji koncert. Na njem smo slišali dvoje skladb, ki so se v Trstu prvič izvajale in med temi je bila tudi ena Rossinijeva: njegova «III. sonata za godala». To je delo komaj 12-letnega dečka, ki pa so v njem že krepki zametki poznejšega Rossinija. Spada med šest sonat, ki so jih imeli za izgubljene, dokler jih ni odkril Casella v Kongresni knjižnici v Washingtonu. Dirigent Mario Rossi je včeraj predstavil to Rossinijevo delo kot lep dragulj in je prav, da je prišlo na spored.

Novost za Trst je bil tudi Koncert za klavir in orkester Carla Jachina. Komponist ima danes 61 let in ustvaril je precejšen glasbeni opus. Koncert, ki je bil včeraj na sporedu, je iz l. 1952. Jachino je pri svojem ustvarjanju prešel razvojno od tradicionalne do dodekafonske tehnike. In njegov Koncert za klavir in orkester očituje v tehničnem pogledu to dvojnost. Solistični del je izvajal pianist Perticaroli, ki je to delo že igral tudi za RAI. Perticaroli je še mlad a vendar že zelo izdelan pianist, ki s skoraj vrhunsko tehniko združuje pravilen smisel za dognano interpretacijo. S svojo igro je Jachinovemu koncertu pripomogel do polnega uveljavljenja. Občinstvo je delo toplo sprejelo in navzočega avtorja pozdravilo z mnogim ploskanjem. Po tehnični plati pa se je Perticaroli zlasti še izkazal v dodatku, ki ga je zaigral na zahtevo občinstva.

Koncert je zaključila Brahmsova «II. simfonija». Med štirimi Brahmsovi simfonijami tej ne pripada prvo mesto, dasi predstavlja n. pr. «Allegretto» mojstrovino v gradnji in barvitosti. Dirigent Rossi in orkester sta bila po izvedbi te simfonije deležna — kakor že tudi pri ostalih dveh delih — burnega odobravanja.

Slovenska prosvetna zveza

je po dolgoletnih izkušnjah uvidela, da nam tržaškim Slovencem ugajajo skupinski nastopi iz matične domovine. Posebno radi še poslušamo dobre in mogočne pevske zbore. Zato smo za jutri 7. maja ob 20.30 na stadionu «Prvi maj» pripravili

KONCERT

UČITELJSKEGA ZBORA SLOVENIJE

Zbor je namreč sestavljen iz samih učiteljev in profesorjev, ki so nameščeni po vsej Sloveniji. Zbor, ki šteje blizu sedemdeset članov, bo pod vodstvom dirigenta

JOZETA HANCA

izvajal spored najbolj priljubljenih zborovskih skladb.

Vstopnice so v prodaji v Tržaški knjigarni Ul. sv. Frančiška 20 in dve uri pred koncertom pri blagajni na stadionu «I. maj».

Občni zbor članov Delavskih zadrug

V nedeljo, dne 8. maja ob 9. uri bo v kinu «Grattacielo», v Ulici Battisti štev. 10, občni zbor članov Delavskih zadrug. Na dnevnem redu pregled zaključnih računov za leto 1959.

Člani naj se v čim večjem številu udeležijo tega prvega zborovanja, ki se vrši po tolikih letih komisarske uprave, katera je upravljala zadrugo brez sodelovanja članov in celo proti njihovi volji. S seboj naj prinesejo člansko knjižico.

Predstavniki enotne liste za obnovo zadrug so že vložili formalne ugovore in protestirali proti nedemokratičnemu ravnanju večine v upravnem zadružnem odboru, ki hoče preprečiti, da bi člani nadzorovali obračun.

Zato je važno, da se člani, ki so glasovali za enotno listo obnove, v čim večjem številu udeležijo občnega zbora in tako izrazijo svojo kritiko in protest v korist te velike in pomembne delavske ustanove, ki je bila ustanovljena leta 1903 s tolikimi žrtvami nekaterih poštenih in navdušenih zadružnih prvoborcev.

Tiskovna konferenca rektorja tržaške univerze

V novem študentovskem domu bo prostora za 92 akademikov

Vsi prostori so zgrajeni po najsodobnejših načelih - Celotna zgradba in oprema doma je stala 131 milijonov lir

Rektor tržaške univerze Agostino Arigone je včeraj obrazložil predstavnikom tržaškega tiska značilnosti in kriterije za upravljanje novega študentovskega doma, ki so ga zgradili pod poslopjem nove univerze v Ul. F. Severo in katerega bodo svečano otvorili v soboto 7. maja ob 11. uri dopoldne.

Dom je zelo moderno urejen in bo v njem prostora za 92 akademikov, ki bodo prebivali vsak v svoji izredno funkcionalno urejeni sobici. V vsaki sobici je velika vzidana omara, postelja, pisalna miza. V nekaki predsobi, ki je ločena s stekleno steno, pa umivalnik s tekočo toplo vodo in prostor za plašče ter čevlje. Sobice imajo naslednje mere: 2,7 m krat 4,57 m krat 3 m in imajo torej ploščino 9,46 kvadratnih metrov prostornino pa 28,30 kub. m. Na vsakih petnajst sob je poseben prostor določen za študij, v katerem so pulti in mizice z naslonjači. V pritličju pa je še večja dvorana in manjša sejna dvorana. Vse pohištvo in ostala notranja oprema (svetilke, podi, tuši itd.) so napravljeni po najmodernejših arhitektonskih načelih, tako da povsem odgovarjajo svojemu namenu.

Lahko bi celo rekli, da je dom v resnici razkošen in morda celo prerazkošen za sedanje trenutne potrebe. Vendar pa je treba upoštevati zelo nagel tehnični in splošni napredek in je pravilno, da se gradi že sedaj z vidika bodočnosti. Dom so gradili z državnim prispevkom v okviru zakona o 45 milijardah. Gradnja je stala 86 milijonov lir, oprema pa 40 milijonov lir in razne podrobnosti nadaljnjih 5 milijonov lir tako, da so v celoti porabili za dom 131 milijonov lir.

Zanimiva so bila izvajanja rektorja glede upravljanja doma, ki pripada univerzitetni podporni ustanovi, ki bo odločila, kdo bo stvarno upravljal dom in menzo, ki jo se daj še grade. Rektor je pojasnil, da še ni nič odločeno, da pa obstajajo razne možnosti. Tako je možno, da bo podporna ustanova prevzela upravo doma in menze v lastne roke. Možno pa je, da bodo eno ali drugo (ali pa obe) ustanovo predali v upravo kaki javni dobrodelni ustanovi, ki se že drugod ukvarja s podobnimi pobudami. Vendar pa bi bila uprava — po zagotovila rektorja — tudi v takem primeru pod neposrednim nadzorstvom univerzitetnih oblasti.

Drugo pereče vprašanje pa se nanaša na plačevanje za prebivanje in vzdrževanje akademikov v domu. Po približnih računih, ki so napravljeni na osnovi izkušenj v drugih podobnih ustanovah, bodo znašali stroški za vzdrževanje med akademskim letom za vsakega akademika okoli 350.000 lir. Univerzitetna podporna ustanova bo lahko prispevala za približno 20 akademikov, odnosno za večje število, kolikor bi nekateri plačali vzdrževanje samo delno. Zato je tudi rektor poudaril, da je nujno potrebno sodelovanje raznih drugih javnih ustanov in gospodarskih organizmov, da se poveča število brezplačnih mest odnosno mest z delnim plačilom. Mesta v domu bodo dodelili s posebnim natečajem, pri čemer bodo upoštevali gmotno stanje prosilca in njegove študijske zasluge.

Dom so gradili zelo dolgo časa, saj so pričeli z gradnjo že 1954. leta in so končali z gradbenimi deli že 1956. leta.

Študentovski dom bo pričel poslovati prihodnje akademsko leto skupaj z menzo. Med tem časom pa bodo nekaj časa nameščeni v njem udeleženci mednarodnega tečaja za proučevanje prometa, ki bo v okviru univerze avgusta ali septembra.

—«»—

O Včeraj je pričelo 45 nemških novinarjev z obiskom Trsta in tržaških turističnih zanimivosti. Turisti so v Trstu gostje pokrajinske turistične ustanove, ki bo predlagala, da bi v Trstu organizirali kongres nemških novinarjev, ki se ukvarjajo s turizmom.

Za maj kaj nenavadno vreme

Namesto sonca in toplote burja s hitrostjo 110 km-h

Zdi se, da je burja povzročila precejšnjo škodo na poljih in v sadovnjakih Zaradi burje se je več ljudi ponesrečilo

Tako močne burje v maju kot je bila včeraj, zlepa ne pomnimo. Okoli poldneva so njeni sunki dosegli hitrost do 80 km/h, popoldne pa so od ure do ure postajali močnejši in proti večeru so izmerili najmočnejši sunek, ki je dosegel 110 km...

Močna burja je kot po navadi napravila precej škode. Z zidov se je krušil omet, s streh so padale opeke, na ulicah smo videli prevrnjene skuterje, da ne govorimo o odtrganih žlebih, tablah in podobnem. Čeprav še ni na razpolago točnih podatkov, pa se zdi, da je burja povzročila precejšnjo škodo tudi na poljskih kulturah in sadnem drevju.

Več ljudi, zlasti starejših, se je včeraj zateklo po zdravniško pomoč v ambulante Rdečega križa, kajti burja jih je vrgla ob tla in so se pri tem več ali manj potolkli. Prvi pa, ki je moral zaradi burje že zjutraj v bolnišnico, je bil 34 let stari Mario Carlo Pina, doma iz bližine Coma. Pina je bil zaposlen na račun nekega podjetja iz Lecca v remizi Acegat, ko je sunek burje prevrnil lestev in ta je padla nanj. Z avtom RK so ga odpeljali v bolnišnico, kjer pa so mu nudili samo prvo pomoč ter ga s prognozo okrevanja v enem tednu odposlali domov.

Ob 12.25 pa so na opazovalni oddelek sprejeli 37 let starega Rodolfa Vericha iz Kolonje v hribu 222, ki je imel rano na glavi. Vorich, ki je prispel v bolnišnico z avtom RK, je povedal, da je skupno s svojimi tovariši zaposlen pri gradnji neke vile v Ul. Romagna. Ob zid je bila prislonjena deska, ki jo je močan sunek burje odtrgal od zida, tako da mu je padla na glavo.

Najhujše posledice burje pa bo še dolgo časa čutila 64 let stara Antonia Coceani iz Ul. Rossetti 49. Okoli 17. ure je hodila po Ul. Rossetti in ko je šla mimo gradbišča pred hišo označeno s štev. 51, je močan sunek burje odtrgal plot, ki obdaja gradbišče, in ta je z vso silo priletel v Coceanijevo. Ženska je obležala na tleh, in ker ni mogla več vstati, so poklicali avto RK, s katerim so jo odpeljali v bolnišnico. Tu so jo sprejeli na ortopedski oddelek, kajti zdravniki so ugotovili, da si je na dveh mestih zlomila nogo. Okrevala bo v 35 dneh, seveda če ne bodo nastopile komplikacije.

Vprašanje mestne čistoče na sestanku pri županu

Sindikalni predstavniki predlagajo povečanje števila osebja na 491 enot - Trst postaja eno najbolj umazanih mest

Včeraj se je župan Franzil sestal s predstavniki sindikata občinskih uslužbencev ter se z njimi porazgovoril v zvezi z vprašanjem delovanja občinskega podjetja za mestno čistočo. Sestanku so prisostvovali tudi odbornik Venier, generalni tajnik Carminelli in šef personalnega urada Fortuna. Župan je zahteval od sindikalnih predstavnikov konkretne predloge za ureditev tega perečega vprašanja. Te predloge bodo v prihodnjem obravnavali v okviru občinskega odbora skupno s tistimi, ki jih je že svoj čas izdelalo ravnateljstvo podjetja za mestno čistočo.

Kot smo že rekli, je vprašanje mestne čistoče postalo zelo kočljivo. Medtem ko se je mesto občutno razširilo in so se stanovanja zelo pomnožila, je ostal položaj personalnega sestava podjetja praktično nespremenjen.

V zvezi z včerajšnjim sestankom pri županu je treba omeniti še, da je svoj čas ravnatelj podjetja dr. Griselli pripravil osnutek novega staleža osebja. Po tem osnutku bi podjetje moralo zaposliti 445 oseb. Sindikalna organizacija pa je predlagala povečanje števila osebja na 491 enot.

Kot se zdi je prišlo vprašanje mestne čistoče v Trstu v zelo kritičen položaj. Na eni strani zainteresirani delavci in uslužbenci zahtevajo zaposlitev novih delovnih moči, da bi se tako rešili nadur, ki jim niso niti placane, kot bi se spodobilo, po drugi strani pa obstaja nevarnost, da nadzorna oblast ne bo odobrila večjih izdatkov v tej zvezi. Zato je treba hitro kaj ukreniti. V nasprotnem primeru bo Trst lezel vedno globlje v nesnago ter tako postal eno izmed najbolj umazanih mest v italijanski republiki.

Nadaljevanje razprave o stečaju podjetja «Kraftmetal»

Glavni obtoženec trdi da je bil sam ogoljufan

Med razpravo je prišlo tudi na dan, da je imelo podjetje Sco-Vi iz Milana kar tri različne obračune

Včeraj je kazensko sodišče, ki mu predseduje dr. Boschini, nadaljevalo z zasliševanjem glavnih obtožencev, ki so vpleteni v afero «Kraftmetala». Skoraj obe zasedanji, jutranje in popoldansko, so posvetili zasliševanju komercialnega ravnatelja v Milanu, Angela Scordia.

Kot smo že omenili, ob začetku razprave, je tehnični ravnatelj Edoardo Vitali izjavil, da se osebno ni ukvarjal s finančnimi zadevami, temveč je prepustil vso odgovornost na tem področju Scordiu. Naj omenimo še enkrat, da sta bila Vitali in Scordia solastnika podjetja Sco-Vi iz Milana, ki bi se moralo združiti 1954. s «Kraftmetalom». Formalno se je ta spojitev izvršila, dejansko pa je podjetje Sco-Vi ohranilo določeno samostojnost vse dokler je obstajalo, se pravi do 1959. leta.

V svojih včerajšnjih izjavah je Scordia rekel, da pozna Vitalija že od 1932. leta. Kar se tiče stikov z odgovornimi ljudmi «Kraftsacha» je izjavil, da so slednji navezali prvikrat te stike, ko je prišel v Milan Marco Beltschev, kar se je zgodilo leta 1953. V tovarno je prišel v družbi nekega arhitekta. Takrat je šlo samo za neka naročila, toda kasneje je Beltschev začel postavljati vprašanje združitve obeh podjetij. Po vsem tem kar je izjavil včeraj Scordia kaže, da so lastniki bodočega «Kraftmetala» izvršili že poprej razne poskuse v razne smeri, da bi povezali svoje podjetje z drugimi. Pripominjamo, da je tedaj obstajalo «Kraftsack», ki bi se moralo ukvarjati s proizvodnjo cementnih vreč. Ker pa se jim ni posrečilo, da bi dobili dovoljenje za uvoz celuloze, so se znašli v težkem položaju. Sklenili so preusmeriti proizvodnjo na mehanične izdelke. Še prav posebno so bili zainteresirani na to, da najdejo kako podjetje, ki bi bilo pripravljeno prepeljati v Trst svojo tehnično opravo, ker bi samo tako lahko dobili od ZVU nove kredite. S tega stališča jim je prav prišlo podjetje Sco-Vi, ki je bilo kakor izgleda zelo solidno v tehničnem pogledu.

Prav v tem grmu pa tiči zajec. Kdo je koga prelisičil? Obtožba trdi da sta Vitali in Scordia osleparila Lermana in brata Beltscheva. Obtoženca pa vztrajata na stališču, da sta bila prav sama prve žrtve špekulantskih pustolovcev, ki so pravzaprav krivi, da je propadlo njihovo dobro vpeljano podjetje za izdelavo kovinskih rolojev. Tovarna Sco-Vi je merila okoli 1000 kv. metrov površine in je zaposlovala od 30 do 40 delavcev.

Predsednik dr. Boschini je vztrajno izpraševal Scordia zakaj je Sco-Vi predložil v razdobju od decembra 1953 do konca februarja 1954 kar tri različne obračune. Obtoženec je pojasnil, da je prvi obračun veljal samo za davčne oblasti, a drugi, ki je odkrival približni deficit 60 milijonov lir, je predstavljal približno sliko finančnih in gospodarskih zmožnosti podjetja v trenutku, ko je šlo za spojitev Sco-Vi s «Kraftsackom». Glede tretjega obračuna, katerega so predložili tri dni po spojitvi pa so bila njegova pojasnila precej nejasna. Vsekakor je obtoženec poudaril, da 1955. potem ko je bil že imenovan za komercialnega ravnatelja, ni prejel nobene plače. Še več, trdil je, da je zaradi nekih obveznosti, ki jih je sprejel do upraviteljev «Kraftmetala», izgubil približno 17 milijonov lir.

Na popoldanskem zasedanju je Scordia izjavil, da je v vsakem pogledu izvrševal to, kar je predsednik Kraftmetala (Lehman) ukazal, in sicer dokler ni policija zastražila podjetje.

Jutri zjutraj bo sodišče nadaljevalo z zasliševanjem Scordia.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II.
TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT Trst

DOLINSKI FANTJE IN DEKLETA
vabijo na tradicionalni
PLES POD MLAJEM
ki bo v nedeljo 8. maja od 16. do 19. in od 20. do 24. ure;
v ponedeljek 9. maja od 20. do 24. ure
Igrali bodo ZADOVOLJNI KRANJCI
Avtobusna zveza z mestom do 24. ure
Oba dni bo odprta RAZSTAVA NAJBOLJŠIH DOMAČIH VIN

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ŠOLA GLASBENE MATICE
TRST

V ponedeljek 9. t. m. ob 20.30 v Avditoriju

GLASBENA AKADEMIJA

Sodelujejo: komorni godalni in mladinski orkester Glasbene Matice, mladinska pevska zbora Glasbene Matice in p. d. «Igo Gruden» iz Nabrežine ter solisti (klavir, violina, čelo)

Vabila bodo na razpolago od jutri, 6. t. m. dalje v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61-792

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

RAZNA OBVESTILA

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE V TRSTU sklicuje danes dne 6. t. m. ob 19. uri sestanek učiteljstva osnovnih šol, ki so prišli na lestvico za posebni stalni stalež. Sestanek bo na sedežu sindikata slovenske šole v Ul. Filzi 8-I. Prosimo za točnost.
ODBOR

—«»—

PREDAVANJE

Danes 6. maja predava v USIS, Ul. Galatti 1, prof. Robert Beloof. Naslov predavanja je «The Individuality of American Poetry». Predavatelj je sedaj lektor na Orientalskem inštitutu neapeljske univerze.

LJUDSKA PROSVETA

ODBOR SLOVENSKE PROSVETNE ZEZE V TRSTU bo imel sejo danes 6. maja t. l. ob 18. uri na sedežu v Ul. Roma 15 II. nadstropje.

Šola Glasbene Matice. Mladinski pevski zbor bo imel vajo danes ob 18.30 in v nedeljo ob 9. uri v šolskih prostorih. Zaradi bližnjega nastopa pozivamo k točni udeležbi.

IZLETI

Prosvetno društvo «S. Škamperle» priredi za člane in prijatelje društva izlet v Postojnsko jamo in Rakovo dolino prve dni junija t. l. Vsem, ki se mislijo udeležiti izleta priporočamo, da si pravočasno priskrbijo potni list. Prijave se sprejemajo v društvenih prostorih v sredah in petkih zvečer in v nedeljah zjutraj.

IZLET V TRENTO
Odhod ob 5. uri zjutraj od začetka Ul. Fabio Severo. Prosimo točnost. Oni, ki niso dvignili listkov za sedeže naj to store.

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev spomina drage sestre pokojne Alojzije Blažine daruje Emilija 1.000 lir za Dijaško Matico. V isti namen darujejo družine Rustja in Polduzzi 2.000 lir.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 5. maja se je rodilo v Trstu 7 otrok, umrlo je 14 oseb, porok je bilo 9.

POROČILI SO SE: ameriški podoficir Seymour H. Marcus in gospodinja Lidia Piutti, uradnik Walter Marchionni in gospodinja Lucia Dossi, brivec Mario Carboni in gospodinja Elvira Drioli, kapitan Giordano Prassel in gospodinja Maria Puntar, težak Umberto Prodan in gospodinja Olivia Perossa, mehanik Santo Rossetti in gospodinja Celestina Zennaro, zdravnik Manlio Bianchedi in učiteljica Maria Budini, mehanik Bruno Martinez in frizerka Natalia Gladrossi, doktor kemije Giannino Grion in gospodinja Anna Maria Rach.

UMRLI SO: 66-letni Salvatore Bunicelli, 74-letna Antonia Benedetti por. Fragiacomo, 88-letna Elena Peric vd. Pertot, 78-letni Antonio Gaspari, 72-letni Benedetto Simoni, 71-letni Antonio Stradi, 57-letni Teodoro Strain, 71-letna Giuseppina Carli vd. Marussi, 74-letni Sebastiano Picech, 73-letna Maria Schipizza por. Ponte, 58-letni Emilio Buggini, 76-letna Maria Vidas, 74-letni Gregorio Ferluga, 73-letni Mario Devetti.

—«»—

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Barbo - Carniel, Trg Garibaldi 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Al. Galeno, Ul. S. Cilino 36 (Sv. Ivan); Alla Minerva, Trg sv. Frančiška 1; Ravasini, Trg Libertà.

MALI OGLASI

PODI IZ FURNIRJA po 330 lir kv. m — se prodajajo v Ulici Gambini 3.

GLEDALIŠČA

Slovensko gledališče v Trstu

DANES 6. t. m. ob 20.30 na Kontovelu,
v nedeljo 8. t. m. ob 15.30 v prosvetni dvorani «A. Sirk» v Križu

BALADA O POROČNIKU IN MARJUTKI

V nedeljo 8. t. m. ob 17. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»

V. JAVNA PRODUKCIJA BALETNE ŠOLE

Koreografija in kostumi ADRIJAN VILES

Nastopajo: Lucija Babič, Majda Batič, Nadja Bucik, Miranda Caharija, Mojca Okorn, Marija Pegan, Magda Pertot, Šegij Poropat, Sonja Pulger, Ana Stegu, Branka Sulčič, Marjanca Stoka, Metka Stoka, Sonja Strekelj, Sergij Tavčar, Mirina Ursini, Viviana Ursini.

Prodaja vstopnic v soboto v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61792 ter eno uro pred pričetkom pri blagajni dvorane.

VERDI

V torek ob 21. uri bo v gledališču «Verdi» sedmi koncert Tržaškega filharmoničnega orkestra. Dirigiral bo Kiril Kondrašin in sodelovala bo pianistka Lilian Kallir.
SPORED:
Kabalewsky: «Colas Breugnon» (novost za Trst),
Chopin: Koncert št. 2 za klavir in orkester,
Chopin: Andante spianato in velika brillantna polka,
Rahmaninov: III. simfonija (novost za Trst).
Prodaja vstopnic pri gledališki blagajni.

TEATRO NUOVO

V nedeljo ob 21. uri za CUC film «Ansiktet» (Obraz — 1959) režiserja Ingmara Bergmana. Film se bo predvajal v originalu (v švedščin.) brez prevedenih dialogov.
V torek 10. maja ob 21. uri prva predstava Pirandellovih enodejank «L'imbecille», «La patente» in «La giara». Režija Fulvio Tolusso. Scene Gianfranca Padovanija.
Za abonma A.

KINO

Moderno 16.30-21.30 Revija «Simpatično» Memo Carre, Renato D'Alberti, Milena Drey, Jazz boys Ivana Florisa. Na platnu «Le dritte» F. Fabrizi. Galerija 180, parter 300.
Fenice 15.30 «Izziv tretjega moža» M. Rennie, technicolor. Al-
Excelsior 16.00 «Zapeljivec» L. berto Sordi, L. Padovani, L. Amendo.
Filoorammatico 16.00 «Cerasella» A. Panaro, L. de Filippo.
Grattacielo 15.00 «Svet v noči» Najbolj znana nočna zabavišča.
Supercinema 15.30 «Škandal pri belem dnevu» R. Egan, Sandra Dee. Prepovedano mladoletnim.
Arcobaleno 16.00 «Messalina, cesarica Venera» Belinda Lee, S. Focas, technicolor.
Aurora 16.30 «Pet poti v pekel»
Alabarda 16.30 «Orientalke», technicolor. Cinemascope. Prepovedan vstop mladoletnim.
Capitol 16.00 «Potopite Bismarka» Keneth Moore, Dona Winter.
Cristallo 16.00 «Postelja pripoveduje», R. Hudson, D. Day, technicolor.
Garibaldi 16.30 «Pozor na vdovce» Doris Day.
Impero 16.00 «Počitnice za ljubimce»
Italia 16.00 «Orientalke».
Massimo 16.00 «Vojni krik Rdečega Oblaka» Kenet Taylor.
Vittorio Veneto 16.00 «Znajdi se» Totò, P. de Filippo.
Ideale 16.00 «Čudovita, a nezvesta» Gregory Peck.
Marconi 16.00 «1940 — ogenj v puščavi».
San Marco 16.00 «Grozote muzeja» technicolor, Michael Gough. Mladini prepovedano.
Savona 16.00 «Vražji izziv» Henry Fonda, Linda Darnell, Victor Mature.
Odeon 16.00 «Nuerenberški proces» Izreden zgodovinski dokument. Prepovedan vstop mladoletnim.
Astra 16.30 «Carmela je lutka»

ZAHVALA

Globoko ginjeni za številne izraze sožalja ob bridki izgubi našega dragega

MAKSA LUTMANA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so na kakršenkoli način počastili njegov spomin. Še posebno se zahvaljujemo dr. Domenicu Carninciju in medicinski sestri Eldi Trevisan za njuno vsestransko pomoč dragemu pokojniku.

ZALUJOČA DRUŽINA

Nekaj zanimivih podatkov za primerjavo

Zunanjetrgovinski promet jugoslovanskih pristanišč

Z 2753 tisoč tonami uvoženega in izvoženega blaga je na prvem mestu Reka pred Splitom in Šibenikom - Ugodnejša struktura blaga kot v tržaškem pristanišču

Največji del zunanjetrgovinske izmenjave Jugoslavije gre skozi pristanišča, zlasti skozi Reko in luke na srednjem Jadranu. Pristanišča posredujejo jugoslovanski trgovinski promet z drugimi celinami in pri množinskih tovorih tudi z deželami ob Črnem morju in ob zahodni obali Evrope. Podatki zadnjih let kažejo, da postaja vloga pristanišč vse večja, z druge strani pa, da nastajajo zaradi njihove premajhne zmogljivosti težave, ki ogrožajo nadaljnji razvoj prekomorske izmenjave skozi domače luke.

V zadnjem letu se je uvoz v pristaniščih povečal za skoraj 25 odstotkov, medtem ko se je izvoz povečal nasproti letu 1958 samo 0,8%. Toda ta odnos ne daje prave slike dinamike razvoja prometa, ker je bilo leto 1958 za pristanišča v raznih pogledih nenormalno. Značilnejša je primerjava zadnjih treh let, ki jo kaže naslednja tabela (1000 ton):

Leto	Izvoz	Uvoz	Skupaj
1957	1702	3701	5403
1958	2006	3115	5121
1959	2022	3891	5913

Iz podatkov je razvidno, da je k skupnemu povečanju zunanjetrgovinskega prometa prispeval najbolj izvoz, ki se je v zadnjih treh letih povečal za 320.000 ton, medtem ko se je uvoz povečal le za 190 tisoč ton. Za promet jugoslovanskih pristanišč so v zadnjih letih značilna nihanja obsega uvoza, medtem ko kaže izvoz konstantno tendenco naraščanja. V izvozu se uveljavlja predvsem generalni tovor, kar pomeni, da prehaja skozi pristanišča čedalje bolj blago višje stopnje predelave. Z nadaljnjim razvojem jugoslovanske trgovine s čezmorskimi deželami, zlasti z Afriko in Azijo, ter z industrializacijo gospodarstva se bo obseg generalnega tovora še povečal, kar postavlja pristanišča, ki so slabo opremljena za tak promet, pred nove organizacijske naloge.

Gornji podatki tudi kažejo, da prevladuje v skupnem zunanjetrgovinskem prometu jugoslovanskih pristanišč uvoz. Upoštevati moramo, da zavzema pri prekomorskih prevozih masovno tovora razsuto blago, kot so premog, rude, žito, gradbeni material in seveda tudi nafta. Če bi statistika dala podatke po vrednosti blaga, bi bil odnos med uvozom in izvozom mnogo ugodnejši za izvoz.

Pri pomorskih prevozih razločujemo tri osnovne vrste blaga, ki se po ekonomiki in tehniki transporta bistveno razlikujejo ter zahtevajo povsem pretovorno opremo tudi v pristaniščih. To so množinski tovori, razsuti tovori, tekoči tovori in generalno blago. Žal uradna statistika ne daje podatkov po teh kategorijah, kar bi bilo važno za analizo pristaniškega prometa, vendar nam tudi uradna nomenklatura daje možnost, da s precejšnjo natančnostjo ugotovimo razmerja med posameznimi vrstami blaga, ki so ga pretovorila jugoslovanska pristanišča. Med množinske tovore štejemo kot smo že omenili, premog, rude, žito, gradbeni material in delno nekovine. Med tekoče tovore spada nafta, generalno blago pa so proizvodi metalurgije, les, cement, delno nekovine in vse blago, ki ga statistika navaja pod «drugo». Če razdelimo blago po teh vidikih, ugotovimo, da zavzema približno polovica celotnega izvoza Jugoslavije skozi pristanišča generalno blago in da je lani celo količinsko preseglo množinske tovore. V uvozu pa razumljivo prevladujejo razsute surovine za industrijo in lani tudi še žito. Lanski promet je bil naslednji (v tisočih ton):

	Izvoz	Uvoz
Množinski tovor	918	2703
Tekoči tovor	10	590
Generalni tovor	1094	598

Taka struktura blaga je za jugoslovanska pristanišča zelo ugodna, zlasti ker prevladuje tendenca povečanja deleža generalnega tovora ne samo v domačem zunanjetrgovinskem prometu, ampak tudi pri tranzitu. Naj omenimo, da močno prevladuje v tržaškem pristanišču promet množinskih tovorov, navzlic prizadevanju, da bi pritegnili drugo blago, ki je bilo nekoč značilno za tržaško čezmorsko trgovino. Z druge strani pa je količina generalnega tovora, kot rečeno, poseben organizacijski problem za jugoslovanska pristanišča, ker ga prevažajo predvsem linijske ladje. Linijski promet zahteva veliko ekspeditivnost pretovora, česar jugoslovanska pristanišča še ne morejo doseči, ker nimajo zadostnih obalnih zmogljivosti in so še slabo tehnično opremljena.

Razen polfinalnih in finalnih izdelkov prevladujejo v jugoslovanskem čezmorskem izvozu rude in koncentrati s 504 tisoč tonami, cement s 466 tisoč tonami, proizvodi metalurgije s 144 tisoč tonami in nekovine s 134 tisoč tonami. Izvoz lesa in lesnih izdelkov skozi pristanišča v zadnjih treh letih nazaduje: l. 1957 je znašal 220.000 ton, l. 1958 205.000, lani pa 203.000 ton. Vzrok tega zmanjšanja ni v nazadovanju izvoza. Zelo verjetno je, da sedanja organizacija domačih pristanišč ne zadovoljuje domačih izvoznikov, ki iščejo druge poti za svojo trgovino.

V uvozu so na prvem mestu premog z 1,054.000 tonami, žito z 1,003.000 tonami, nekovine s 637.000 tonami in nafta s 590.000 tonami. Velika količina žita se po vsej verjetnosti pojavlja zadnjič v uvozu jugoslovanskih pristanišč. Z gradnjo žitnega silosa se Reka pripravlja predvsem za izvoz tega blaga, ki je doslej močno obremenjevalo njene obalne in prometne zmogljivosti.

Med pristanišči je bila lani na prvem mestu Reka z 2753 tisoč tonami uvoženega in izvoženega blaga. V izvozu je bilo pretovorjenih samo 447 tisoč ton, tako da je Reka še vedno jugoslovanska glavna uvozna luka za razsuto blago. To je popolnoma razumljivo, saj izbira to blago najcenejšo pot v zaledje, ki jo ob sedanjih pogojih zagotavlja samo Reka.

Odnos med uvozom in izvozom je bil lani mnogo ugodnejši za Split, katerega pristanišče je pretovorilo lani 587 tisoč ton v izvozu in 813 tisoč ton v uvozu. Šibenik je s skupno 757 tisoč tonami na tretjem mestu, pri čemer ima 202 tisoč ton izvoza. Značilno je, da promet v obeh pristaniščih srednjega Jadrana narašča vsa zadnja leta mnogo hitreje kot na Reki. Ker jugoslovanska glavna in prometno najugodneje ležeča luka ne zmore vsega prometa, ki teži na severni Jadran, si mora blago izbirati dražjo pot skozi pristanišča srednjega Jadrana, ki so povezana z železnico z glavno prometno magistralo. Razbremenilna funkcija Splita in Šibenika bo polagoma odpadla delno zaradi povečanja pristaniških zmogljivosti v gornjem Jadranu, predvsem pa ko bosta dograjeni luki Ploče in Bar ter bodo normalizirane njihove prometne zveze z notranjostjo. Bar se še ne pojavlja med uvoznimi in izvoznimi lukami. Skozi Ploče je bilo odpremljenih 358 tisoč ton, od tega 244 tisoč ton v izvozu. Ploče so edino jugoslovansko pristanišče, v katerem prevladuje izvoz nad uvozom.

M.

Jugoslovanski film «Deveti krog» predvajan v Cannesu

Dušica Žegarac in Branko Tatič v sceni filma «Deveti krog»

Kako je Dušica Žegarac postala filmska igralka

Kljub uspešnemu filmskemu debutu bo postala - zdravnica

Na filmskem festivalu v Cannesu so kot prvi film v konkurenci predvajali jugoslovanski film «Deveti krog» slovenskega režiserja Stiglica. Vsebina filma je zajeta iz preganjanja Židov v okupirani Jugoslaviji, glavno vlogo v njem pa ima komaj 16-letna dijakinja beograjske gimnazije Dušica Žegarac, ki je tudi osebno prisostvovala predvajanju filma v Cannesu.

Dušica Žegarac je postala filmska igralka popolnoma slučajno. Pred nekaj meseci se je vračala z vaje harmonikaškega orkestra. Na Terazijah jo je srečal pomočnik režiserja Stiglica Krešo Golik in brž ko jo je zagledal se mu je zazdelo, da je končno našel glavno igralko za novi film «Deveti krog». Približal se ji je, se ji predstavil in jo pobaral, če bi bila pripravljena priti v Zagreb na poskusno snemanje.

«Najprej nisem verjela, da misli resno», pravi sedaj Dušica Žegarac. «Tudi moji domači so, ko sem to povedala, mislili, da se je nekdo z menoj pošalil. Toda stvar je bila resna. Odšla sem na poskusno snemanje v Zagreb in dobila vlogo, pa čeprav si dotlej nikoli nisem predstavljala, da bi postala gledališka ali celo filmska igralka.»

Slučajno srečanje Kreše Golika in Dušice Žegarac je rešilo dotlej glavni problem režiserja Stiglica: kje najti mlado deklico, ki bi lahko uspešno tolmačila vlogo Ruth v filmu «Deveti krog».

«Bil je to moj prvi neposredni stik z vojno» — pravi Dušica Žegarac, ki se je rodila in rasla v mirni povojni dobi. «Vloga se mi izredno dopade. Sploh se mi je dopadlo vse v tem filmu. Samo na poskusnem snemanju sem se bala, ker sem mislila, da se ne bom mogla znajti. Toda kasneje pred kamero je bilo vse lažje. Mnogo mi je pomagal režiser Stiglic.»

«Dušica je najbolj odgovarjala liku deklice v našem filmu» — pravi Stiglic. «Iskali smo deklico med 15. in 18. letom po vseh zagrebških gimnazijah in drugih srednjih šolah. Videli smo vsaj tisoč deklet in okoli trideset jih je bilo na poskusnih snemanjih. Dušica je prišla med zadnjimi in odgovarjal nam je njen lik in tudi poskusna snemanja so uspela. Zelo sem zadovoljen z njeno vlogo, ker je pokazala mnogo občutljivosti in resnosti pri delu.»

Čeprav so ona sama, režiser in gledalci zadovoljni z vlogo, se Dušica Žegarac ne namerava posvetiti igranju. Brž ko se bo vrnila iz Cannesa, bo nadaljevala s svojim študijem, da tudi peti razred gimnazije dokonča z odliko kakor vse prejšnje. Pravi, da se bo posvetila medicini.

«Deveti krog» — Jadran film — je tretji film Franja Stiglica, ki predstavlja Jugoslavijo na filmskem festivalu v Cannesu. Stiglic je režiral prvi slovenski film «Na svoji zemlji», ki je bil prikazan v Cannesu že leta 1949 in film «Dolino miru», ki je bil 1957 tudi nagrajen. Film «Deveti krog» je bil posnet v treh in pol mesecih po scenariju Zore Duerenbach. Snemal ga je Ivan Marinček. Glasbo je skomponiral Branko Sakač. Glavne vloge igrajo poleg Dušice Žegarac in poleg edinega starejšega igralca Branka Tatiča sami mlajši kot Beba Lončar, Boris Dvornik, Mihajlo Kostić in drugi.

V večernih in nočnih urah v milanskem «Parcu»

Milanski «barboni» - vrstniki znanih pariških «clochardsov»

«La tavola calda di Pasquale» - Lastna industrija cigaret - Bivši motociklistični dirkač in spoštovani predstavnik visoke družbe

MILAN, maja — V večernih urah se milanski «Parco» napolni s prostitutkami, ki na pločnikih pričakujejo svoje trenutne spremljevalce, ki se semkaj pripeljejo na avtomobilih, mnogokrat v dolgih vrstah. Poleg teh običajnih obiskovalk milanskega parka srečamo vsak večer tu tudi celo vrsto po večini starejših mož, ki nimajo doma, ki se tu ob določenih urah zbirajo in ki si potem izberejo kak naslanjač ali kako cerkveno stopnišče v bližini, da se nekoliko odpočijejo.

Okrog polnoči prispe v park potujoči kramar z vozičkom, ki ga ti ponočnjaki pompozno imenujejo «La tavola calda di Pasquale», po zgledu raznih milanskih bifejev. Pasquale prodaja sendviče, kuhana jajca in vino, ter kakšenkrat, naskrivaj, tudi kak kozarček konjaka. Kroži po parku vso noč, ob svitu pa se vrne domov. Zasluži še precej, čeprav so njegove cene iz razumljivih razlogov nižje od tistih, ki so v veljavi čez noč odprtih bifejih, a vedno se boji, da ga ne bi policija kdaj zasačila, ker nima dovoljenja za prodajanje alkoholnih pijač. Vendarle pa ga policija pusti pri miru, kot pusti pri miru «barbone» in prostitutke.

«Strokovnjaki» pravijo, da je v Milanu nad tisoč «barbonov». So podobni bolj znanim pariškim «clochardsom», ki tvorijo kar nujno turistično atrakcijo za vsakega obiskovalca francoske prestolnice s svojimi nočnimi bivališči na bregovih Seine in pod mostovi, ki vežejo dva mestna dela. Velika večina milanskih «barbonov» nima doma in noče niti sprejeti brezplačnega nočnega bivališča v raznih prenočiščih za reveže. V svojem anarhičnem življenju nočejo sprejeti nobenega reda, ne državnega ne družinskega. Hočejo absolutno svobodo in smatrajo naše življenje kot anormalno: le njihovo pohajanje čez dan in ponoči jim pomeni edini način svobode. Zaradi tega jih tudi policija pusti pri miru, ker ve, da ne more spremeniti njihovega mnenja niti z obsodbami niti z zaporom.

Pri Pasqualovem «bifeju» se zbira vsako noč na desetine in stotine teh ljudi. Čez dan prodajajo cvetlice, zbirajo star papir in cunje, ali kaj podobnega; tvorijo torej posebno kategorijo «svobodnih poklicev». Večkrat smo v Milanu videli starčka z raztrganimi krpami obleke na sebi kako je s palico, na koncu katere je bil žebeljček, pobiral čike, ki jih je na cestah velemesta kar precej. Pobiranje čikov ni sicer nič čudnega, dogaja se tudi drugod, tudi pri nas. Toda ti «barboni» imajo celo industrijo s tem pobiranjem čikov, kajti skrbno izbirajo razne vrste čikov, jih potem razdirajo in prodajajo zavojčke tobaka svojim sotovarišem, ki se čez dan ukvarjajo z drugimi posli. Seveda so cene konkurenčne s tistimi, ki jih prakticira državni monopol v trafikah. Za nekatere «barbone», ki imajo nekaj denarja na razpolago, pa je zanimivo to, da sploh nočejo kupovati cigaret v trafikah, ker bi s tem dokazali ...svojo odvisnost od države, od urejene družbe. Tako tudi tisti med njimi, ki prodajajo prikupne zavojčke iz Švice pritihotapljenih cigaret, ne kadijo teh, marveč se raje obračajo na tiste med njimi, ki pobirajo čike.

Pravijo, da so anarhisti, a med njimi cvete pravo tovarištvo in obstajajo določeni zakoni, ki se jih vsi več ali manj držijo. Največ prepirov in nesporazumov nastane ponoči ko gredo «barboni» spat. Tedaj vlada med njimi popolna anarhija in borba za prostor privede včasih tudi do coksanja in prerivanja.

Kdo si ti ljudje? Iz kakšnih vrst naše družbe prihajajo? Povprečni meščan misli, da so to v glavnem ljudje, ki niso nikdar imeli ne volje do dela ne novca v žepu. V mnogih primerih je tako, vendarle ne v vseh in verjetno niti v večini teh primerov ne.

Evo jih nekaj. Francesco mu je ime, srednjih let je, pred leti je bil znan motociklistični dirkač, služil je precej denarja in njegovo ime je bilo na vseh listih. Nekega dne se je ponesrečil in si pokvaril nogo. Ni mogel več nadaljevati svojega priljubljenega športa in tudi se ni znal — pohabljen, vživeti v normalno življenje. Danes hodi po Milanu z raztrgano obleko na sebi in z dolgo brado, njegovi častilci ga ne spoznajo. Zelo rad bere časopise, preskrbi si jih na razne načine, prebere jih redno pet na dan, zanima se za politične in športne rubrike.

Drugi znani «barbone» je 56-letni «Leo», okrajšan naziv za priimek Leonardi. Do pred štirimi leti je bil zelo spoštovan predstavnik milanske boljše družbe, bil je ena izmed glavnih oseb v veliki milanski družbi. Do tega položaja se je bil prikopal s svojimi študiji in s svojim odličnim znanjem. Bil je večkrat v tujini in prijatelji so ga spoštovali. Pred štirimi leti je začel postajati čudaški, zaprli so ga za nekaj časa v umobolnico. Ko je prišel iz nje, se ni hotel vrniti ne na delo ne domov. Ima krasno vilo, ima precej denarja, a živi čez dan križem kražem po Milanu, ponoči spi na stopnicah ob vhodu neke cerkve. In ne trpi, da bi mu kdo govoril o lastni preteklosti.

V tako vrsto ljudi spada tudi 65-letni Enrico, ki ga je življenjska pot privedla v prvi svetovni vojni tudi v naše kraje, kjer se je kot oficir bojeval pred 45 leti na Bajnščici in v Kobaridu. Po prvi svetovni vojni se je zaposlil v neki milanski industriji, bil je njen predstavnik v raznih evropskih mestih in nato v Tobruku, v Severni Afriki. Tam ga je zalotila druga svetovna vojna in je moral tudi tam obleči uniformo. Na bojiščih prve in druge svetovne vojne je dosegel nekaj vojaških kolajn. Po vojni je obolel za arteriosklerozo, zapustil je dom, danes se brati z «barboni», a ne spi na prostem, marveč hodi v ljudsko prenočišče.

Med takimi pa so seveda tudi drugi, ki niso nikdar imeli volje do rednega dela, ki so bili večni brezposelni in ki danes, v starih letih, nosijo posledice nerednega življenja. Med temi je eden, precej ekzaltiran, ki se je na pamet naučil cel učbenik za srednje šole in ki je prepričan, da je pripadnik tajne družbe «karbonarov». Če se mu kdo približa in ga kaj vpraša odgovori nemudoma: «Nisem izdajalec, ne bom ničesar povedal.»

«Nisem petijač, sem pevec! Ste razumeli?» kriči na nekem koncu parka drug «barbone». Francesco, ki si prisluži čez dan nekaj denarja s petjem po raznih krčmah in gostilnah. Njegova zanimivost: poje samo Modugnove pesmi in včasih trdi, da jih zapoje bolje kot Modugno sam.

M. V.

Ob današnji poroki angleške princese Margaret

Korektura življenjepisa ženina Tonyja Armstronga

Princesin ženin bi se v uradnem življenjepisu niti ne spoznal

Danes bodo imeli v Londonu velike svečanosti. Sestra angleške kraljice, princesa Margaret se bo omožila z Anthonyjem Armstrongom - Jonesom. Kot kažejo dolge priprave, bo svečanost izredna. Takoj po svečanosti pa se bosta novoporočenca vkrcala na jahto «Brittania», ki jima jo «posodi» angleška kraljica, in se odpeljala na Karibske otoke na poročno potovanje. Marsikateri Anglež se bo ob tem oddahnil, kajti priprave so zaposlovale mnogo ljudi, tudi take, ki bi s poroko sicer ne imeli nobene zveze.

Ko je bila pred časom objavljena vest, da se princesa Margaret omoži, se je posebno angleški tisk o zadevi močno razpisal in glavni predmet vsega tega ni bila toliko princesa Margaret, pač pa njen ženin, fotograf Tony. To je tudi razumljivo. Življenje princese Margaret je dovolj znano, saj pripada kraljevski družini, z druge strani pa se je angleški dvor dal v zobe zaradi Margaretine nesrečne ljubezni s polkovnikom Townsendom.

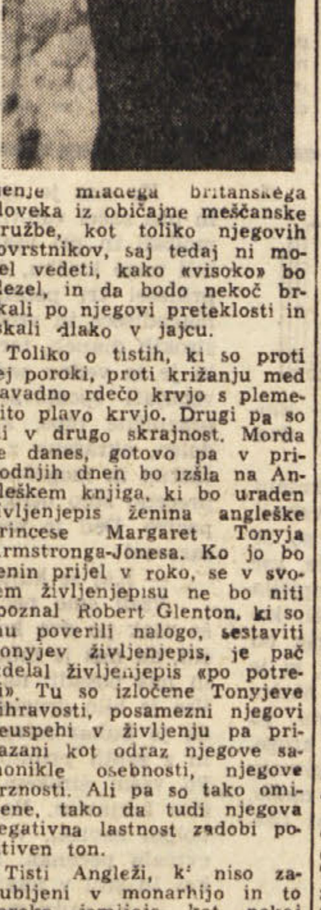

Vse težavnejše pa je bilo popularizirati ženina, kajti mladega fotografa Tonyja Armstronga - Jonesa je bilo treba dvigniti iz povprečne angleške meščanske družbe na čim višjo družbeno stopnjo. Brskali so in iskali, staknili celo, da pripada stari, zelo stari britanski družini, toda na seznamu angleške aristokracije, ki je drugače dovolj velik, njegovega imena in imena njegovih prednikov ni. Da bi se temu odpomoglo, so se našli uradni biografi, ki so morali dati Tonyju kar najlepše obeležje vsaj v okviru njegove meščanske pripadnosti. Danes ni na Angleškem nikogar, ki bi ne vedel za vsak korak, ki ga je Tony v svojih tridesetih letih napravil. K temu so pripomogli že omenjeni biografi in seveda tudi tisti, ki so se tega lotili z povsem nasprotnega stališča. Zaradi tega vemo na pr., da se je Margaret 6 mesecev borila s svojo sestro, da bi ji dovolila poroko s človekom, ki ne spada med aristokracijo. Nadalje vedo tudi povedati, da Tonyjevo življenje ni bilo kdove kako vzorno. Očitajo mu nekakšno vihravost. Stikajo po njegovih ljubezenskih doživljajih, prtijo mu neresnost in še marsikaj. Zdi se pa, da ta neuradna «opozicija» v tem močno pretirava, kajti Tony Armstrong-Jones je pač živel svoje življenje mladega britanskega človeka iz običajne meščanske družbe, kot toliko njegovih sovrstnikov, saj tedaj ni mogel vedeti, kako «visoko» bo zlezel, in da bodo nekoč brskali po njegovi preteklosti in iskali dlako v jajcu.

Toliko o tistih, ki so proti tej poroki, proti križanju med navadno rdečo krvjo s plemenito plavo krvjo. Drugi pa so šli v drugo skrajnost. Morda že danes, gotovo pa v prihodnjih dneh bo izšla na Angleškem knjiga, ki bo uraden življenjepis ženina angleške princese Margaret Tonyja Armstronga-Jonesa. Ko jo bo ženin prijel v roko, se v svojem življenjepisu ne bo niti spoznal. Robert Glenton, ki so mu poverili nalogo, sestaviti Tonyjev življenjepis, je pač izdelal življenjepis «po potrebi». Tu so izločene Tonyjeve vihravosti, posamezni njegovi neuspehi v življenju pa prikazani kot odraz njegove samonikle osebnosti, njegove drznosti. Ali pa so tako omiljene, tako da tudi njegova negativna lastnost zadobi pozitiven ton.

Tisti Angleži, ki niso zaljubljeni v monarhijo in to poroko jemljejo kot nekaj normalnega, rekli bi celo nujnega, in teh je zelo veliko pravijo, da je ta poroka «hud udarec monarhiji». Monarhistično usmerjeni Angleži so še vedno proti njej, dočim se angleški laburisti postavljajo le proti prevelikim stroškom, ki jih terja poroka, dočim jih poreklo ženina kaj malo zanima.

Uradnim biografom je torej težko voziti med vsemi temi čermi, zato skušajo vse te čeri zaobiti s prikazovanjem Tonyja kot izjemen vzor iz meščanske družbe. Kot fotograf je Tony — velik umetnik. Dermot Morrah n. pr. je Tonyja «uradno» prikazal kot «nemirnega genija», človeka polnega duhovitosti in improvizacij, pravega — umetnika. Na račun tega naj bi se bila s poroko med Tonyjem in Margaret «Tonyjeva fotografska umetnost dvignila na raven ostalih umetnosti» Povsem logično, da Tony ni mogel postati umetnik kar nenadoma... Že njegov praded Edvard Linley je kot karikaturist sodeloval pri znanem angleškem listu «Punch» in pustil dediščino 12.000 umetniških fotografij, kajti prednik Margaretinega ženina je bil strasten fotograf. Danes odkrivajo to, česar včeraj ni vedel noben Anglež. In kot je res, da je Tonyjeva mati z obupom pristala na to, da je Tony zapustil visoko šolo in se lotil fotografske umetnosti, tako je danes v «uradnem» življenjepisu res, da je bila ta Tonyjeva odločitev odraz njegovega izrednega poguma, njegove drznosti in teženj, da se ne bi kot toliko drugih njegovih kolegov «vključil v normalno, udobno meščansko življenje kot sin premožne meščanske družine, pač pa da bi se sam, z lastnimi silami, postavil na noge».

V tej «uradni» biografiji iščejo pač vsako možnost, da bi Tonyja — po nepotrebnem — prikazali v najboljši luči. V tem gredo do tolikšne skrajnosti, da postajajo smešni. Kateri deček n. pr. ni pri svojih 10-12 letih skušal splezati na drevo? Tudi Tony, pa čeprav je v otroških letih prebolel otroško paralizo, je rad plezal na drevesa, toda v uradni biografiji ne kot vsi ostali dečki njegove starosti, pač pa «s spretnostjo prave veverice».

Kot so interesi angleškega dvora preprečevali Margareti, da bi bila s polkovnikom Townsendom srečna, tako se zdi, da bi isti interesi, da bi zahteve britanskega dvora, znali pokvariti tudi dobremu fotografu Anthonyju Armstrongu-Jonesu lepo življenje z Margareto, posebno, če se bo ponovno postavilo vprašanje njegovega «povišanja» med plemiče, da bi njegovi morebitni potomci ne bili «navadni smrtniki».

Tehnika in znanost

Odkrita stara ruska pisava

Moskovski zgodovinar in filolog Nikolaj Engovatov je nedavno odkril doslej nepoznano rusko abecedo, ki je po njegovih predpostavkah obstajala v Rusiji pred cirilico. Odkril jo je med proučevanjem najstarejšega ruskega denarja, starih napisov in pečatov. Oslanjajoč se na analizo družbeno-ekonomskega razvoja staroruske države, meni sovjetski učenjak, da je v Rusiji še pred sprejemom krščanstva. To potrjuje obstajala pismenost. To potrjujejo tudi nekateri drugi viri in rokopisi iz konca devetega in začetka desetega stoletja, v katerih se govori o znakih za označevanje črk pri starih Slovanih.

Teleskop za kozmično ero

Direktor astronomskega observatorija v Green Bandu dr. Otto Struve je zahteval te dni od vlade ZDA, da zgradi gigantski radio-teleskop, katerega premer bi znašal več kot 600 m. To bi bil največji teleskop na svetu, in bi po mnenju dr. Struvea odgovarjal vsem večjim zahtevam kozmične ere ter bi lahko imel revolucionarni pomen za astronomijo. Dr. Struve je med ostalim rekel, da bi bilo mogoče s pomočjo takega teleskopa uporabiti novo metodo za določanje oddaljenosti galaktikov, ki ležijo v kozmičnem prostoru, s čimer bi znanost dobila nove dragocene podatke o strukturi in značaju kozmosa.

Nobelova nagrada povišana

Skupna vrednost Nobelovih nagrad je narasla od 61,1 milijona švedskih kron v letu 1959 na 63 milijonov kron v letu 1960. V zadnjih desetih letih se je skupna denarna vrednost Nobelovih nagrad povečala za okrog 56 odstotkov.

Temperatura na Veneri

Skupini sovjetskih astronomov s prof. Sigelom na čelu je uspelo izmeriti višino temperature na Veneri. V poročilu, ki je bilo objavljeno v «Izvestjih», je rečeno, da so astronomi s pomočjo radijskih valov ugotovili, da znaša višina temperature na površini planeta Venere okrog 200 stopinj Celzija. Ker pa je možno, da radijske emanacije z Venere niso termične narave, pravi poročilo, da bi bilo treba to številko znatno zmanjšati. Poročilo tudi pravi, da so nedavna proučevanja atmosfere okrog Marsa pokazala, da vsebuje tisočkrat manjši odstotek vodne pare in kisika od zemeljske atmosfere, kar pa še vedno ne izključuje možnosti obstoja življenja na Marsu.

Gibanje oceanskih mas

Proučevanje vzorcev vode iz globine 3200 m v vzhodnem delu Pacifika za ugotovitev hitrosti gibanja oceanskih mas od Antarktike proti Arktiki, je dalo zanimiva odkritja. Strokovnjaki Scrippsovega oceanografskega inštituta so namreč našli drobce premoga v dveh plasteh Pacifika na točkah, ki ležita na 47. stopinji južne širine oziroma na 15. stop. severne širine. Ker so ugotovili, da je premog istega izvora, je vodja ekspedicije dr. Hans Suess izračunal, da znaša hitrost gibanja oceanskih vodnih mas 7 milj na leto.

Petrolejka — generator

V Sovjetski zvezi so izdelali petrolejsko svetilko, ki sproti tudi sama ustvarja električno strujo. Na ta način dobljena energija lahko služi za delovanje manjše električne naprave. Te male generatorje sedaj množično izdelujejo in jih pošiljajo v one predele države, ki zaradi svoje velike oddaljenosti še nimajo električnega toka.

Radio in televizija

Petek, 6. maja 1960

Radio Trst A

7.30 Jutranja glasba in koledar; 11.30 Drobiž od vsepovsod; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Orkester Ricardo Santos; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Petem in ples; 18.00 Rafko Dolhar: «Smučarji in kopalci» 18.10 M. I. Ivanov: Kavkaški prizori, opus 10; 18.35 Slovenski vokalni ansambli; 19.00 Sestanek s poslušalkami; 19.20 Chopin in Schumann; 20.00 Sport; 20.30 Pesmi, kitare in ritmi; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 21.30 Naš juke box; 22.00 Mario Kalin: «Titan, kovina bodočnosti» 22.15 Koncert violinista Dejana Bravničarja, pri klavirju Golmir Demšar; 22.35 Večerne melodije; 23.00 Odmevi iz New Orleansa; 23.30 Do polnoči v ritmu in melodiji.

Trst

12.45 «Mali atlas rastlin in živali našega področja»; 14.15 «Pesmi brez besed»; 14.45 «Quasi una fantasia» po romanu Ettora Cantonija pripravil Ezio Benedetti; 15.30 «Jazz Recital», izvaja tržaški jazzovski krožek.

Koper

7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00 Prenos RL; 12.00 Glasba po željah; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Od melodije do melodije; 14.30 Domače aktualnosti; 14.40 Zbor Slovenske filharmonije; 15.20 Ruski plesi; 15.40 Prenos RL; 16.00 Za vas poslušalke; 16.30 «Atomska energija v Jugoslaviji»; 16.40 Plesna čajanka; 17.30 Simfonični orkester RTV; 18.00 Prenos RL; 19.00 Igrajo «The Champs» in «Kvintet Swingaš»; 19.30 Prenos RL; 22.15 Orkester Mirian Mc Partland; 22.35 Schubert «Sonata».

Nacionalni program

11.00 Radijska šola; 11.35 Komorna glasba: Bach, Weber; 12.00 Neposreden prenos poroke princese Margaret; 15.55 Napoved vremena za ribiče; 16.30 Oddaja za gospodinje; 16.45 Marshall Stearns: Nove smeri jazza; 17.40 Ameriška glasba XVIII. stoletja in Charles Griffes, pesnik ameriškega impresionizma; 18.30 A. Foschini: Spoznajmo našo prehrano, P. M. Toesca: Massimo D'Azeglio in Giacomo Durando; 19.00 Oddaja za delavce; 19.30 Kinematografske in gledališke novosti; 21.00 Simfonični koncert p. v. Franca Caracciola; 23.15 Pojò: Caravano, Gabrielli, Lualdi.

II. program

9.00 Jutranje vesti; 10.00 «Miss Pepelka»; 11.00 Glasba za vas, ki delate; 13.45 «Severnica» — moda; 14.45 Pojò: Bonfiglioli, Christian, Montanari; 16.00 Baritonist Andrea Mineo; 16.20 Panorama pesmi; 17.00 Pojò: Nasillo, Bellini, Della Rosa itd.; 17.30 Riccardo Paladini v oddaji Oder za mladino; 18.35 Jazzovska glasba; 20.30 Gran gala; 21.45 Novi talenti; 22.15 Dokumentarij.

III. program

17.00 Skladbe za pihala: Beethoven, Berlioz, Francaix; 18.30 Haydnove skladbe; 19.00 «Peter Veliki»; 19.30 L. Marenzio: Madrigali; 20.00 Vsakovečerni koncert; 21.30 Faulkner, pripravil Raffaele La Capria; 22.40 Gledališki pregled; 23.10 Bela Bartok: «Esquisse op. 9» in «Kvartet št. 5».

Slovenija

8.05 Jutranje glasbeno popotovanje; 9.00 Naš podlistek — Šaljapin; 9.20 Iz operetnega sveta; 9.40 V glasbeni sobi W. A. Mozarta; 10.10 Pri beograjskih opernih solistih; 10.35 Od valčka do rumbe; 11.00 Iz solistične glasbe; 11.30 Družina in dom; 11.45 Ženski zbor iz Podpeči; 12.00 Orkester Ray Martin. 12.15 Inž. Rovan: Izkušnje pri zatiranju plevelov; 12.25 Nekaj narodnih; 12.40 Veliki orkestri; 13.45 Zabavni vokalni ansambli; 14.03 Jana Milčinski: Ljubi maj, krasni maj . . . 14.35 Igrata violinista Leonid Kogan in Isaac Stern; 15.40 Iz svetovne književnosti; 16.00 Petkov koncert ob štirih; 17.20 Lepe melodije; 17.40 Ženski zbor France Prešeren; 18.00 Dr. Kuralt-Vončina: Klimatsko zdravljenje; 18.10 Vedri zvoki; 18.30 Iz naših kolektivov; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Majski festival otroških pesmi; 20.15 Zunanjepolitični pregled; 20.30 Kaj je uvertura?; 22.15 Arije iz manj znanih oper; 22.45 Zabavni oktet; 23.10 Ameriške popevke; 23.30 Igramo za ples.

Ital. televizija

10.00—13.00 Neposreden prenos poroke princese Margaret; 13.30 TV-šola; francoščina, glasba in zborovsko petje, zgodovina in državljanska vzgoja; 16.05 Prenos športnega dogodka; 17.00 TV za mladino: Tretje nadaljevanje «Malega lorda» po istoimenskem romanu; 18.30 TV-dnevnik; 18.45 Oddaja za ženske; 19.30 TV-pošta; 19.45 Podvodni ribolov; 20.30 TV-dnevnik; 21.00 Klasično delo meseca: Gogoljev «Revizor».

Jug. televizija

Od 20.50 dalje prenos sporeda ital. TV.

V naši včerajšnji številki smo pomotoma objavili petkov program italijanskih radijskih in TV oddaj namesto črtrtkovega. Bralce prosimo, da nam to neprijetno pomoto oprostijo.

HOROSKOP ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.): Možni so uspehi v špekulacijah, vendar ne čez mero. Ne obujajte starih sovraštev in zavisti, pač pa bodite popustljivi in optimisti.

BIK (od 21. 4 do 20. 5.): Organizacijsko boste vse uredili, kljub temu ne bo šlo tako, kot ste upravičeno pričakovali. Osebni uspeh v neki novi družbi.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.): Opravka boste imeli s precej vplivno osebo in boste morali zato uporabiti za to vso svojo taktnost, da si pridobite simpatije.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.): Naj vas navdušenje ne zanese, da bi po neprevidnosti ne pokvarili tega, kar ste s težavo zgradili. Vrnjeno posojilo.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.): Pomoč vam bo prišla od tam, od koder niste pričakovali. S tem si boste pomagali v zadevi, ki ni veliko obetala. Bodite spretni in podjetni.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.): Ne izgubljajte časa v drobnarijah. Naglo odločajte in pomagalo vam bo pri ureditvi zadeve, ki se je dolgo zavlačevala.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.): Po dolgih in napornih pripravah boste želi večje zadoščenje, kot ste ga pričakovali. Računajte z razumevanjem okolice in svojcev.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.): Če vam je kdaj bil mir potreben, vam je danes. Le tako boste uredili zapleteno zadevo. Iz ravnotežja vas bodo spravila podtikanja.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.): Večer boste prebili v družbi prijateljev, ki jih že dolgo niste videli. Razpoloženje odlično, kajti ves dan bo poslovno uspešen.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.): Primerno vzdušje za izvedbo načrta, ki so ga razmere preprečevale. K temu vam bo pomagalo razumevanje ljubljene osebe.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.): Primeren dan za umetniško dejavnost. Ne bodite preveč zaprti vase, kajti vaš domači krog to posebno občuti. Glavobol.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.): Razum bo močnejši od strasti. Ponosni boste na to in si s tem zagotovili mirnejši potek dogodkov v bližnji bodočnosti. Zdravje srednje.

Goriško-beneški dnevnik

Gospodarski položaj v mesecu marcu

Kriza v tržiški kemični tovarni Nadaljevanje modernizacije SAFOG

Povečanje števila goveje živine za zakol

Po podatkih mesečnika trgovinske zbornice za marec je deževno vreme preprečevalo izvršitev nekaterih važnih kmetijskih del, vendar povzročena škoda ni kdo ve kolikšna. Pšenica je dobro kazala. Zaradi neugodnih vremenskih prilik so krompir in sladkorno peso posadili šele konec meseca. V živinoreji se je povečalo število goveje živine za zakol.

Na industrijskem področju niso zabeležili bistvenih sprememb. Nekatera nova naročila, ki so prišla z domačega kakor tudi z inozemskega tržišča, dajejo upravičeno upanje, da se bo v bodoče okrepila proizvodnja v ladjedelnici, metalurškem sektorju ter v industriji lesa. Vse doslej slab položaj se v ladjedelnici polagoma zboljšuje. Sprejem nekaterih del, ki po obsegu se ne nudijo možnosti za pretiran optimizem, kakor so naročila za vojaško mornarico, bi morala predstavljati pričetek intenzivnejše delavnosti. Nekaj naročil iz inozemstva je prevzela tudi elektromehanična delavnica, ki je priključena ladjedelnici.

V tovarni za izdelovanje statev (Safog) še nadalje uresničujejo načrt o modernizaciji naprav, proizvodnja v tem obratu pa je zadovoljiva in kaže znake malenkostnega zboljšanja. Zadovoljivo je proizvodno stanje v tovarni industrijskih hladilnikov zaradi močnega povpraševanja pri nas kot v inozemstvu. Občasne hibe v proizvodnji je pripisati samo pomanjkanju zadostnih količin domače pločevine. Tekstilna tovarna z nezmanjšanim ritmom proizvaja blago iz bombaža in umetnih vlaken.

Ker je v kemični tovarni za izdelovanje sode (Solvay) še vedno preveč zaposlenih in ker je na tem področju huda konkurenca, je podjetje v krizi. Povsem normalna je proizvodnja barv, lakov in detersivov.

Industrija lesa dela s polno paro. V tem mesecu je pričelo obratovati novo podjetje za izdelovanje parketov na Tržaški cesti, ki proizvaja še enkrat toliko blaga kot v starih prostorih v Ul. Scuola agraria. Normalna je delavnost avtoprevoznih podjetij, na kar ugodno vpliva sporazum o recipročnih tarifah za prevoz mednarodnega blaga, ki je bil dosežen z nekaterimi državami, med katerimi je tudi Jugoslavija. Pregled industrijske delavnosti v naši pokrajini ne bi bil popoln če ne bi omenili izkoriščanja sredstev, ki jih je v zadnjem času dala na razpolago država, za okrepitev pristanišča Portorosega.

Trgovski posli so bili slabi. Tudi v mesecu februarju je bilo sklenjeno razmeroma malo kupčij. Razprodaje ob zaključku sezone niso prinesle trgovci nadejali. V Avstrijo tistih uspehov, ki so se jih smo izvozili za pol milijona lir pletenin, 150.000 lir lesenih pet za ženske čevlje in 700.000 lir cvetličnih vaz. Na Malto smo izvozili za 320.000 lir stolic. Vrednost izvoženega blaga je znašala 1,7 milijona.

V marcu niso zabeležili nobenega stečaja. Zaposlitev je našlo 862 oseb od tega 158 v občini Gorica. Ob koncu meseca je bilo v namestitvenih seznamih pisanih 6.495 oseb, ki so pripadale industriji (50 odst.) in drugim manj pomembnim sektorjem.

—«»—

Izpopolnjevanje osnovnošolskih učiteljev

Solski skrbnik sporoča, da bo v organizaciji ustanove «Opera Montessori» v Perugi od 20. julija do 15. septembra 1960 vsedržavni tečaj za izpopolnjevanje osnovnošolskih učiteljev, ki so dobili diplomo te ustanove. Program je na vpogled pri šolskem skrbništvu v Ul. Carducci št. 2.

Orkan odkril strehe in potrgal električne žice

Včeraj nekaj po 17. uri se je v Gorici dvignil nenadoma močan veter, kakršnega v naših krajih nismo navajeni. Veter, ki je na lik orkana pridivjal z veliko brzino (morda tudi z nad 120 km na uro) nad mesto, je odkril precej hiš potrgal več električnih žic ter dvignil velik oblak prahu in peska ter je za nekaj sekund zagospodoval po cestah, ki jih je zajel.

—«»—

Predavanje o avtomatizaciji v živinoreji

Danes ob 15.30 bo v sejni dvorani pokrajinskega kmetijskega nadzorništva v Gorici predaval Carlo Nicolussi-Lech o «Avtomatizaciji v živinoreji».

Med predavanjem bodo predvajali diapozitive, ki bodo izpopolnjevali nedvomno zelo zanimivo snov. Kmetovalci in kmetijski tehniki se vabijo k udeležbi. Konferenci bo predsedoval prof. Maselli, načelnik deželnega kmetijskega nadzorništva.

—«»—

Letališče bodo popravili

V polovici maja bodo pričeli popravljati hangerje in poslopja na goriškem letališču, za katere se po letu 1944, ko so jih bombardirali, ni nihče več zmenil. Objekte bodo popravili, da bodo nared, ko bo pričelo v Gorici delovati prvo vsedržavno središče za vzgajanje letalcev, ki bo imelo svoj sedež v Gorici. V njem bo kakšnih 120 učencev vseh krajev države Letališče bodo dali v upravo letalskemu klubu «Luciano Marni» iz Gorice.

Prometna nesreča v Podgori

Motociklist iz Štandreža v tovornik tekstilne tovarne

Potolkel se je po glavi in po rokah

Ob 12.40 se je pred pokopališčem v Podgori pripetila prometna nesreča, v kateri se je poškodoval 18-letni Jurij Brajnik iz Ul. Sv. Mihaela 71 v Štandrežu. Brajnik se je na motociklu «Pegaso» peljal po Ul. IV. Novembra proti Grojni. Ko se je pripeljal do izhoda iz tekstilne tovarne, mu je naenkrat prečkal pot tovorni avtomobil Alfa, ki se je pripeljal s stranske ceste. Brajnik je sicer poskušal vozilo zaustaviti, vendar mu to ni uspelo. Zaletel se je v Alfo in se potolkel po glavi, po hrbtni strani leve roke in po gležnju. Z rešilnim avtomobilom Zelenega križa so ga odpeljali v civilno bolnišnico v Ul. Vittorio Veneto. Če se mu zdravje ne bo poslabšalo, bo ozdravel v sedmih dneh.

—«»—

Izlet žena na cvetlično razstavo

Slovenske žene z Goriške so se v nedeljo odpeljale z dvema avtobusoma na izlet v Trst. Udeležile so se ga žene iz Gorice ter vseh okoliških vasi. Prva postaja je bila v Grljanu. Ogledale so si park v Miramaru, v grad pa niso mogle, ker je bil zaprt. Potem so šle na cvetlično razstavo, ki je bila za mnoge gospodinje res velik užitek. Dasiravno je bilo nekoliko hladno in deževno vreme, so po kosilu šle k Sv. Justu. Nekatere najpogumnejše so se povzpele na stolp, od koder so imele lep razgled na Trst. Na vrhu se niso dolgo zadrževale, ker je preveč brilo. Proti večeru so se odpeljale na Repentabor, kjer so verjetno prenočile.

Izpred sodišča

Potnika na vlaku obsodili na podlagi 100 let starega zakona

Peljal se je brez vozovnice - 30.000 lir kazni za vsak nekriti ček

Sprevodnik na nekem vlaku, ki vozi na progi Trst - Trbiž, je pri pregledu voznih listkov opazil, da neki potnik nima voznega listka. Dogodek se je pripetil 9. maja lani med Tržičem in Gorico. Potnik brez listka je bil 25-letni vajenec Salvatore Luongo iz Neaplja. Sprevodnik je seveda zahteval, da bi Luongo plačal voznino skupno s primerno globo, kot je to pač običaj. Luongo pa o tem ni hotel niti slišati. Po krajšem prerekanju je sprevodnik poklical na pomoč agente železniške policije. Ti so Luonga legitimirali, zaslišali ter ugotovili, da se je prekršil proti zakonskemu predpisu z dne 31.10.1873. Med zaslišanjem je obtoženec izjavil, da res nima voznega listka in da ni obvestil o tem sprevodnika, kot bi bila njegova dolžnost, ker sploh ni imel denarja, da bi listek plačal. Policijski agenti so predali zadevo sodišču, ki je obsodilo Luonga na 1.000 lir globe. Ker Luongo ni bil prisoten na razpravi, ga je v njegovi odsotnosti branil po nalogu sodišča dr. Pedroni

***

Drugi obtoženec, ki je stopil pred sodnika, je bil 50-letni industrialec Simonato Alico iz Meol (Benetke). Kje se Alico trenutno nahaja, se sicer ne ve, izgleda pa, da se je izselil v Venezuelo. Alico je bil obtožen, da ni, kot upravnik podjetja Sifer z omejeno zavezo s sedežem v Tržiču, predložil obračuna. Bilance, ki manjkajo, se nanašajo na leta od leta 1953-1958. Sodnik je naložil obtožencu za ta prekršek 10.000 lir globe. Tudi Alica je branil dr. Pedroni, po nalogu sodišča.

***

Proti 47-letnemu knjigovodji Carlu Crini iz Trsta Ul. Valdirivo št. 40 pa sta se vršili kar dve razpravi, ki pa sta med seboj popolnoma enaki. Crini je izdal v Gorici 25. februarja letos dva čeka po 150 tisoč lir, ki nista bila krita. Za vsak izdan ček je bil obsojen na 30.000 lir globe in na plačilo sodnih stroškov.

—«»—

Avtomobilist v bolnišnici zaradi zloma ključnice

Ob 19.30 sta se na križišču Korza Italia in Ul. Ariosto zaletela avtomobila Fiat, ki ga je vozil Salvatore Lograsso iz Ul. Colombo 6 ter Lancia, v kateri je sedel 54-letni Giordano Tercovich iz Ul. Roma štev. 26.

Obe vozili sta šli po Korzu iz mestnega središča proti kolodvoru. Na križišču je Fiat 500 zavil na levo in s tem presenetil nepazljivega šoferja Lancie, ki se je zaradi prenagle vožnje zaletel v njegov zadnji levi del. Pri trčenju sta se vozili precej poškodovali, Lograsso pa se je zlomil ključnico in se udaril v glavo. Odpeljali so ga v bolnišnico v Ul. Vittorio Veneto, kjer so ga pridržali na zdravljenju s prognozo okrevanja v 30 dneh, če ne bodo nastopile komplikacije.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 17.15: «Bele sence», A. Quinn, Joko-Tani, cinemascope v barvah.

VERDI. 17.00: «Hudičev učenec», L. Olivier. K. Douglas, B. Lancaster.

VITTORIA. 17.15: «Pet pennyjev», D. Kelly, B. Del Geddes.

CENTRALE. 17.15: «Caterina Sforza — levinja iz Romanje», V. Lisi. R. Risso.

MODERNO. 17.00: «Princesa Sissi», R. Schneider.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 15 stopinj ob 4 zjutraj. Vlaga 52 odstotkov.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna Alesani, Ulica Carducci št. 12, tel. 22-68.

V Prosvetni dvorani v Gorici, Korzo Verdi št. 13, gostuje v nedeljo 8. maja ob 17. uri

učiteljski pevski zbor Slovenije «EMIL ADAMIČ»

Zbor, ki je sestavljen iz 70 članov, bo goriškemu občinstvu predstavil nekaj narodnih in umetnih pesmi. Prodaja vstopnic na sedežu ZSPD v Ul. Ascoli št. 1 ter v kavarni Bratuš. Sedeži 400 in 300 lir; stojišča 200 lir, dijaška stojišča 100 lir.

V ponedeljek 9. maja ob 20. uri bo zbor nastopil v gledališču Excelsior v Ronkah.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Nogometni pokal velesejemskih mest

Šestnajst enajstoric v borbi za prvo mesto

Finalna tekma bo pred 31. majem prihodnjega leta

BARCELONA, 5. — Na občnek zboru odbora za nogometno tekmovanje za velesejemski pokal, ki je bil pod predsedstvom Angleža Stanleya Rousa, so sklenili, da se bodo morale tekme končati v teku enega samega leta. Število udeležencev ostane nespremenjeno to je 16 enajstoric.

III. tekmovanje po potekalo kakor sledi: enajstorice bodo razdeljene v dve skupini. V prvi bodo Rim, Hibernian, Zagreb, Barcelona, Lausanne, Lione, Koeln in Union S. Gilloise, v drugi pa Inter, Birmingham, Beograd, Budimpešta, Bazl, Frem (Kopenhagen). Leipzig in Hannover.

Po izžrebanju bodo prve tekme kot sledi: skupina A: Zagreb - Barcelona, Hibernian Lausanne, Union S. Gilloise Roma, Lione Koeln.

Skupina B: Frem - Bazl, Birmingham - Budimpešta, Leipzig - Beograd, Inter Hannover.

Izločilna tekmovanja bodo po sledečem sporedu: za osminke finala do 30. oktobra letos, za četrtfinale do 15. februarja 1961. leta, polfinale do 30. aprila in finalna tekma do 31. maja 1961. leta.

Odbor je zaključil delo s potrditvijo članov in z imenovanjem Italijana inž. Ottorina Barassija za podpredsednika odbora nogometnega turnirja za pokal velesejemskih mest.

—«»—

NOGOMET

Tekmi Jugoslavije v Lizboni in Londonu

BEOGRAD, 5. — Danes je odpotovalo z letalom iz Beograda v Lizbono jugoslovansko nogometno moštvo, ki se bo v okviru tekmovanj za pokal evropskih držav srečalo z reprezentanco Portugalske. Na pot so odpotovali: Soškič, Vidinič, Durkovič, Jusufi, Nikolić, Perušić, Žanetič, Crnkovič, Kozina, Sekularac, Mujič, Zebec, Galič, Kostič, Lipošinovič, Jerkovič, Knez in Mihajlovič.

V kolikor ne bo prišlo v zadnjem trenutku do sprememb, bi moralo jugoslovansko moštvo nastopiti 9. maja v Lizboni s sledečo postavo: Soškič, Durkovič; Jusufi, Žanetič, Crnkovič; Perušić, Sekularac, Mujič, Zebec, Galič in Kostič.

Po tej tekmi bo jugoslovansko moštvo odpotovalo v London, kjer bo 11. maja odigralo tekmo z Anglijo.

Ob 15. obletnici osvoboditve Ljubljane

V nedeljo 8. t. m. množični pohod «ob žici okupirane Ljubljane»

Skoraj 24.000 udeležencev na pohodu

V Ljubljani bo v nedeljo 8. t. m. svojevrstna športna prireditev. Gre za množični pohod ob žici okupirane Ljubljane, ki spominja novi rod na čase, ko so fašistični okupatorji obdali glavno mesto Slovenije z bodečo žico.

Ta prireditev je že četrta po vrsti in sovpada s praznovanjem 15. obletnice osvoboditve. Zaradi tega je privabila na start preko 24.000 udeležencev. Tudi letos bo na startu Mihalič, ki bo na čelu beograjske reprezentance. Letošnja udeležba je presegla, vsaj po prijavah sodeč, vsa pričakovanja. Računajo, da bo na letošnjem pohodu 5-krat več udeležencev kot lani. Različne komisije so imele polne roke dela, največ pa se je morala potruditi tekmovalna, ki je sprejela 2.700 prijav za posamezne članske ekipe in nad 2.000 za pionirje.

Razumljivo je, da je bilo prijavljenih največ ekip — 984 — za partizanski marš oz. množični pohod. Za tekmovalni pohod v drugi kategoriji se je prijavilo 463 ekip, v kategoriji Zveze borcev pa 32 ekip.

Posebej bodo tekmovale štafete mestnih reprezentanc, katerih se je prijavilo 16. Le-te so naslednje: Beograd na čelu z Mihaličem, Tuzla, Kragujevac, Trbovlje, Murska Sobota, Medvode, Novo mesto, Celje s 4 štafetami, Ljubljana pa s 3. V ženski konkurenci bodo tekmovale štafete Celja, Trbovelj in Novega mesta.

Proga za moške štafete bo dolga 35 km, medtem ko je proga za ženske štafete nova in meri 9 km. Ženske štafete bodo startale pri Podmornici ter tekle do Drage, Pod Hribom, po Vodnikovi in Celovški cesti, po Lattermannovem drevoredu, po cesti v Rožno dolino, nato pod viaduktom v Oražmovo ulico na Tržaško cesto, za tem pa po Rimski, Igriški in Erjavčevi cesti skozi Gradišče na Trg Revolucije, kjer bo cilj.

Najbolj množično udeležbo za nedeljo, 8. maja so prijavile srednje, vajenske in strokovne šole — nič manj kot 1228 ekip. To pomeni, da bo srednješolska mladina — in z njo vajenci ter dijaki strokovnih šol — dala levji delež udeležbe na letošnjem pohodu.

Že v soboto bodo startali v posameznih občinah Ljubljane pionirji, ki se jih je v nad 2000 ekipah zbralo 10.180. Seveda so prihajale na odbor za pohod «Ob žici okupirane Ljubljane šę mnoge prijave pionirskih ekip iz vse Slovenije, vendar jih ta žal ni mogel upoštevati zaradi tehničnih ovir. Kljub temu pa se pionirji vsepovsod zelo vestno pripravljajo in nestrpno pričakujejo, da bodo nastopili na tem veličastnem pohodu, ki bo zanje pomenil zgodovinski dogodek v življenju.

Start teka na 25 km za moške bo od 6. do 7.30 ure, za ženske na 14 km od 7. do 7.30 ure. Udeleženci množičnega pohoda bodo startali od 8. do 10. ure, srednješolci pa od 8. do 12. ure. Tekmovanje za moške štafete se bo začelo ob 16. uri, ženske štafete pa bodo startale ob 17.30 in bodo prišle na cilj ob 18. uri. Cilj za tekmovalce vseh kategorij bo na Trgu Revolucije.

Udeleženci letošnjega teka bodo tudi bogato nagrajeni. Odbor je pripravil 1010 nagrad v vrednosti nad 3.000.000 din. Med nagradami sta dva moped, pisalni stroj, radioaparat, kolo ter številni športni rekviziti.

Da pa bo tekmovanje potekalo v redu, bo sodelovalo pri organizaciji letošnjega pohoda okrog 600 ljudi v različnih komisijah.

—«»—

KOLESARSTVO

Dirka po Nemčiji

KOELN, 5. — V zadnji etapi kolesarske dirke po Nemčiji Treves - Koeln je zmagal Nemec Rudy Altig. V splošni lestvici pa je prvi Holandec Gelderman, ki je tako dokončni zmagovalec dirke.

Dirka po Španiji

MADRID, 5. — V sedmi etapi dirke po Španiji, ki je bila kot nalašč za vzponske kolesarje, je zmagal Belgijec Demulder pred Luksemburžanom Gaulom in Belgijcem De Cabooterjem. Na četrtem mestu je Španec Manzaneque, ki je tako obdržal prvo mesto v splošni lestvici.

—«»—

TRIESTINA PRED ODHODOM

Tudi Magistrelli bo igral v Messini?

Del Negro ne bo mogel igrati v nedeljo v vrstah Triestine. Kot je znano so Del Negra povabili na skupni trening verjetnih olimpijcev in pri treningu, ki je bil predvčerajšnjim v Milanu, si je igralec Triestine nategnil mišico na levi nogi. Triestina bo tako odpotovala brez njega v Messino. Sicer ima Trevisan precej igralcev na razpolago in včeraj je hotel še enkrat preizkusiti njihovo telesno kondicijo. Zato je bil včerajšnji trening na stadionu pri Sv. Soboti precej dolg in tudi naporen

Ob koncu je Trevisan določil igralce, ki bodo odpotovali v Messino. Ti so: Bandini, Frigeri, Brach, Szoke, Varglien, Radice, Mantovani, Puia, Secchi, Taccola, De Grassi in Cazaniga. Slednja dva bi morala biti za rezervo.

V krogih vodstva Triestine predvidevajo, da jim bo sledil v Messino tudi Magistrelli, ki služi vojaški rok v Casale Monferrato. Igralec bi moral imeti kratek dopust, katerega priznajo po prisegi rekrutov. Če bo dobil dopust, bo Magistrelli odpotoval s Triestino v Messino. V tem primeru bo igral Fortunato na desnem krilu, Magistrelli pa bi moral obleči majico s številko 11.

—«»—

PO REMIJU V 20. PARTIJI

Talj - Botvinik 12:8

MOSKVA, 5. — Dvajseta partija za svetovno šahovsko prvenstvo med Taljem in Botvinikom se je končala remi. Stanje po tej partiji je 12:8. Taljumanjka za naslov samo še pol točke.

Mednarodno teniško prvenstvo Italije

Italijan Tacchini premagal Drobnyja

Zaradi dežja so včeraj igrali le popoldne

RIM, 5. — Na mednarodnem teniškem prvenstvu Italije je Italijan Tacchini pripravil prijetno presenečenje. Po trdi borbi je premagal «profesorja» Drobnyja, katerega je prisilil, da je tekel za žogico z enega na drugi del igrišča.

Zaradi dežja, ki je neprenehoma padal, so odpadla srečanja, ki so bila na sporedu v jutranjih urah. Ko pa se je vreme izboljšalo, so začeli igrati in srečanja so se vrstila od 14. ure pa do mraka.

Med ženskami se je Reynoldsova (Južna Afrika) precej spotila preden je odpravila Italijanko Bellanijevo, pri čemer ji je bila mila tudi sreča.

Današnji rezultati srečanj so sledeči:

ŽENSKE

Ramirez (Meh.)-Bassi (It.) 6:1, 6:4; Buding (Monaco)-Gordigiani (It.) 6:1, 6:1; Hellyer (Avstrija) - Vucovich (Južna Afrika) 6:4, 3:6, 6:0; Schuurmann (Juž. Afr.)-Ostermann (Nem.) 6:3, 6:3; Lehane (Avs.)-Morrison (N. Zelan.) 8:6, 6:0; Kormoczi (Madž.) - Langley (Avs.) 6:0, 6:1; Reynolds (Juž. Afr.)-Bellani 10:8, 7:5; Lazzarino (It.)-Hawton (Avs.) 6:2, 6:2.

Brasher (VB) - Pericoli (It.) 7:5, 6:2.

MOŠKI:

Jovanovič (Jug.) - Ochoa (Meh.) 6:0, 6:4, 6:2; Buding (Monaco)-Argon (Ur.) 6:1, 3:6, 6:3, 6:3; Nette (Avs.)-Antinori (It.) 6:1, 7:5, 6:1; Pearce (Avs.)-Casini (It.) 6:0, 6:3, 6:0; Ayala (Cile) - Aubone (Arg.) 6:1, 6:1, 6:2; Fraser (Avs.)-Plečević (Jug.) 6:0, 6:2, 6:2; Tacchini (It.)-Drobny (V. B.) 6:4, 6:4, 7:9, 6:0.

Jacobini (It.) - Maggi (It.) 6:3, 6:3, 6:1; Pietrangeli (It.)-Skonecky (Polj.) 6:2, 4:6, 5:7, 6:2, 8:6;

Lamas (Meh.) - Bailey (Avst.) 6:3, 7:3 (prekinjena zaradi teme); Trinda (Fr.) - Wilsom (VB) 6:4, 0:4 (prekinjena zaradi teme); Contreras (Meh.)-Howe (Av.) 6:1, 7:5, 3:6; Lundquist (Šv.) - Maggi A. (It.) 7:5, 6:7, 2:3.

—«»—

DVIGANJE UTEŽI

Poljak Zieliski prvak v «lahki»

MILAN, 5. — Poljak Marjan Zieliski je novi evropski prvak v dviganju uteži v lahki kategoriji. Njegov najhujši tekmec je bil sovjetski atlet Jaglyogly. Šele v zadnji preiskušnji se je zmaga nasmejala Poljaku, ki je bil že svetovni prvak v peresni kategoriji.

Lestvica danasnjega tekmovanja je sledeča:

1. Marjan Zieliski (Poljska) skupno 377,500 kg, 2. Iaglyogly (SZ) 375, 3. Otahal (CSR) 355, 4. Tauchner (Avstrija) 347,5, 5. Huszka (Madžarska) 345, 6. Gerber (Francija) 345, 7. Giuffrida (Italija) 342,5, 8. Abadjiev (Bolgarija) 348, 9. Kornprobst (Nemčija) 337,5, 10. Stoner (Nemčija) 322,5.

NOGOMET

GLASGOW, 5. — V povratni tekmi za nogometni pokal evropskih držav je enajstorica Eintrachta iz Frankfurtha premagala moštvo Glasgow Rangers 6:3 (3:1). Ker se je prvo srečanje končalo z zmago Nemcev 6:1, se bo Eintracht srečala v finalu z Real Madridom.

Mednarodni moderni peteroboj

Lindeman (Finska) prvi v sabljanju

V ekipni lestvici vodi po drugem dnevu tekmovanja Avstrija

RIM, 5. — Danes se je nadaljevalo tekmovanje v okviru II. mednarodnega mitinga v modernem peteroboju. Na sporedu je bilo tekmovanje v sabljanju. Zmago si je med posamezniki priboril Finec Lindeman. V ekipnem plasmaju pa je zasedla prvo mesto Avstrija, ki vodi tudi v končni lestvici po drugem dnevu tekmovanja. Med posamezniki pa je na prvem mestu Lindeman.

Lestvica tekmovanja v sabljanju:

1. Lindeman (Fin.) 1.032 točk, 2. Eriksson (Sved.) 1.000, 3. Scala (It.) 902, 4. Battig (Avst.) 902, 5. Birnbaum (Avst.) 902, 6. Trost (Avst.) 870, 7. Giunta (It. A) 870, 8. Severgaardh (Sved.) 837, 9. Katter (Fin.) 805, 10. Facchini (It. B) 740, 12. Ottaviani (It. B) 707, 14. Manglaviti (It. B) 675, 17. Putz (It. A) 610, 19. Focacci (It. A) 480, 24. Cau (It. B) 285.

Ekipna lestvica v sabljanju:

1. Avstrija 2.674 točk, 2. Švedska 2.544, 3. Finska 2.479, 4. Italija A 2.382, 5. Italija B 2.122, 6. Španija 1.016.

Lestvica posameznikov po drugem dnevu tekmovanja:

1. Lindeman (Fin.) 2.022 točk, 2. Eriksson (Sved.) 1.955, 3. Scala (It. A) 1.902, 4. Battig (Avst.) 1.887, 5. Birnbaum (Avst.) 1.887, 6. Giunta (It. A) 1.785, 7. Savergaardh (Sved.) 1.762, 8. Lichtner (Avst.) 1.735, 9. Facchini (It. B) 1.725, 10. Jansson (Sved.) 1.702, 11. Ottaviani (It. B) 1.677, 13. Manglaviti (It. B) 1.600, 14. Putz (It. A) 1.590, 17. Focacci (It. A) 1.390, 23. Cau (It. B) 1.260.

EKIPNA LESTVICA:

1. Avstrija 5.509 točk, 2. Švedska 5.419, 3. Italija A 5.277, 4. Finska 5.044, 5. Italija B 5.002, 6. Španija 3.944.

CIRIL KOSMAČ

35.

POMLADNI DAN

— Kuhar pa ni videti slab človek, — je rekel. — Slovensko zna in pravi, da to ne bo dolgo trajalo. Komaj dva ali tri dni.

Mama je ostala v sobi. Starejši otroci pa smo se kmalu toliko opogumili, da smo odprli vrata, posedli po vrhnji stopnici, sesali palce in molče strmeli v vežo. Vojaki so že ponoči zmetali pred hišo vse oprtnike, listnike in berače, vse orodje in vso staro šaro, ki se je bila v dolgih letih nakopičila po kotih. V vežo pa so postavili mizo take razsežnosti, kakršne do takrat še nisem videl: bila je daljša in širša od vsake postelje. Okrog mize se je sukal velikanski kuhar, ki je bil gol do pasu in tako zalit, da mu je trebuh visel čez hlačni jermen. Trgal je od velikanske kepe kose belega testa, ga valjal s steklenico, ga s konservino škatlo rezal v kroge, zavijal v te kroge jabolčno mezgo, jih polagal v podolgovato ponev ter jih odnašal v kuhinjo. Delal je neverjetno naglo, skoraj poskočno, zraven pa je brez prestanka pel, zdaj tiše, zdaj glasneje:

«El general Cadorna
el ga scrito a la Regina:
Se te la vol veder Trieste,
te la mando in cartolina...»

Vojaška popevka v tržaškem italijanskem narečju. V preprostem slovenskem prevodu:
General Cadorna je pisal kraljici: Če hočeš videti Trst, ti ga pošljem na razglednici.
Luigi Cadorna je bil v prvi svetovni vojni poveljnik italijanske vojske od leta 1915 do 1917.

Ko nas je opazil vrh stopnic, se nam je široko zarežal in nas začel vabiti, naj pridemo k njemu. A ker smo vztrajno molčali in pri vsakem stegljaju njegovih mastnih rok potegnili noge kvišku, da nas ni mogel doseči, je šel v kuhinjo in prinesel tri pečene zavitke. Zastrmeli smo se v te zlate, blagodišeče in vroče čudeže, ki jih je kuhar trkljal po svojih širokih dlaneh, ter se hkrati plašno in proseče ozirali v deda, ki je še vedno sedel ob vznožju stopnic. Ded je najbrž hotel vzbujati spoštovanje pri oficirjih, zato je puhal iz svoje praznične pipe, ki je bila iz belega porcelana, pol metra dolga, okrašena z debelo svileno vrvjo, skratka, bila je veličastna in mogočna pipa. Kuhar je hitro sprevidel, v kakšnem precepu smo otroci, zato se je nagnil k dedu in mu pokazal pecivo. Ded je vzel pipo iz ust, nas premeril izpod obrvi in zarevsal:

— Kaj se kujate, maliči! Vzemite, saj ni strupeno!...

Vzeli smo pecivo in ga v hipu pojedli. Nato smo dobili še vsak po dva kosa. Kmalu smo se s kuharjem tako udomačili, da nas je mimo deda dvignil s stopnic, odnesel v kuhinjo in nas posadil na klop za ognjiščem. Tam smo šele zazijali! Vse je bilo drugače, a najbolj čudno in nedomače je bilo to, da je kuhar iztrgal iz zida edino okno; bilo je brez tečajev in z žeblji pribito, zato ga nismo odprli, odkar sem pomnil. Po vsem širokem ognjišču je bila razgrnjena debela plast žive žerjavice. Na njej so se v podolgovati ponvi pekli jabolčni zavitki, v našem črnem loncu iz litega železa pa je cvrčala pečenka. Kuhar je takoj odrezal za vsakega zajeten kos in silil v nas:

— Le jejte ga! Le jejte ga, otročiči... — Nato se je ozrl v deda in globoko vzdihnil: — Da bi lahko tudi svojim dal!...

— Kje pa so? — je vprašal ded.

— V Trstu.

— Pa tam tudi stradajo?

— Pa še kako! Tukaj vsaj trava rase. Tam pa morajo gristi kamenje...

Pri teh besedah so mi čeljusti kar odrevenele. Težko sem pogoltnil grižljaj in vprašal:

— Koliko otrok pa imate?

Kuhar je stegnil tri debele prste ter jih trikrat potresel pred mojim nosom.

— Pa so majčkeni? — sem vprašal.

Kuhar je obrnil dlan navzdol, jo pritisnil h kolenu in nato narisal tri stopnice do svojega visečega trebuha. Vsako stopnico je sproti obrazložil s številom let:

— Tri. Štiri. Pet.

V duhu sem takoj zagledal tri majhne, blede in suhe otroke s težkimi kamni v rokah — in debeli kuhar se mi je zasmilil v dno srca. Vprašujoče sem pogledal deda, ded pa je vzel pipo iz ust in resno rekel:

— Le poslušaj, pob, da boš vedel, kako dobro ti je doma!...

Iz izbe se je privrtel okrogel, temnopolti sluga s črnimi redkimi, visečimi brčicami. Bil je podoben Kitajcem, ki so bili včasih narisani v «Ilustrovanem vestniku». Živahno je stregel oficirjem, ki so v izbi še vedno kričali svoj «Halo! Halo! Halo!». Položil je krožnike na rob ognjišča ter jih začel pomivati, to se pravi, da jih je najprej oblizal z jezikom in brčicami, jih nato obrisal s komolcem in za zaključek podrgnil z njimi še ob svojo napeto zadnjo plat. Kuhar je zmajeval z glavo spričo tega početja, mu metal pečene jabolčne zavitke na že «umite» krožnike ter ga hkrati otožno karal:

— Kratkovič, si ti ga prava svinja, prava svinja...

— Eh, vsi svinja!..., — je Kratkovič zakrilil po zraku z dvema krožnikoma hkrati ter ju nato začel brisati ob zadnjico. — Vsi svinja: ja svinja, ti svinja, oberst svinja... — Ozrl se je v deda, mu hudobno pomežiknil in tiše dodal: — Cesar svinja..

Ded je potegnil svojo veličastno pipo iz ust in se pripravljal, da bi kaj rekel, toda izreči ni utegnil niti besede, ker se je prav v tem trenutku prikotalil v kuhinjo vojaški zdravnik. To je bil kratkonogi, zavaljeni, zapiti Madžar. Njegova glava je bila zabuhla in okrogla kakor buča in prav tako brez slehernega izraza življenja: drobne oči so komaj še mežikale v masti, pod topim, rdečim nosom so se mu jezili grozeči brki, ki so bili grozeči prav zaradi tega, ker so bili tako tuji in mrtvi, kakor ne bi bili njegovi, temveč umetno narejeni iz trde konjske žime. Tega zdravnika smo vsi dobro poznali, ker je že dokaj mesecev živel v Peknem domu. Skrbel je za zdravje tistih priletnih vojakov, ki so v zaledju sekali drva, nabirali protje za utrdbe in strelske jarke, krpali vojaško obutev in sploh opravljali podobna dela. V stiski so se tudi domačini obračali nanj. Vsakega je najprej grozotno nadri: preklel mu je vse prednike in vse potomce, ki bi utegnili priti na svet, nato pa je zaprl svoja široka usta, se pogrenil v molk in šel kamor koli je bilo potrebno, pomagal bolniku, če se mu je le še dalo pomagati, a za plačilo je spraznil frakelj. Zdaj se je zamajal na pragu in pregledal kuhinjo, nato pa je kratko pokimal dedu in brez besede sedel v kot za mizo. Široko je razkoračil noge, da je njegov trebuh našel pravo lego, ter s kretnjo roke povprašal kunarja, če ima kaj pijače. Kuhar je prikimal, stopil v vežo, segel v zaboj pod svojo velikansko mizo in prinesel zdravniku pletenko rume. V kuhinji zdaj ni bilo več tako domače, ker je za mizo sedel mrki oficir in pil. Vsi smo molčali, samo Kratkovič, ki je zdravniku obrnil hrbet, je še vedno po svoje «umival» krožnike, zraven pa zvijal svoj drobni obraz v tako smešne spake, da smo komaj zadrževali smeh.

Ded, ki je ves dan krožil po veži in kuhinji kakor zvesti in odločni stražnik, je okrog poldne pretehtal položaj in nato dovolil mami, da je prišla iz sobe. Hotela nam je pripraviti kaj malega za kosilo, a ni bilo potrebno, ker smo bili že vsi siti. Pa tudi prostora ni bilo, ker je kuhar zasedel vse ognjišče.

(Nadaljevanje sledi)